PENSIONÄRID NÕUAVAD PEATUST

Mitukümmend pensionäri ja liikumisraskustega inimest on rahulolematud bussipeatuse asukohaga.

Lk 3

ARULA VANNIDEGA MAAILMATURULE

Elupõline Arula küla mees Frants Seer valmistab ainulaadseid puidust vanne, millega on tal plaanis minna peagi Milano maailmanäitusele.

Lk 6–7

Valgamaalane

laupäev, 21. märts 2015 • nr 33 • hind 1,00 € • www.valgamaalane.ee

ANNA VIHJE
tel 766 3888
vihje@valgamaalane.ee

Hommikul tööle ruttavale bussijuhile tungiti kallale Valgas Energia tänaval. FOTO: REIN SÄINAS

Bussijuht sattus rünnaku ohvriks

Valgas jäi bussijuht varahommikul tööle minnes pättidele ette: mees vajas pärast rünnakut arstiabi, temalt rööviti raha ja seljakott.

LEA MARGUS
lea.margus@ajaleht.ee

Lehetoimetusse helistas maruvihane mees, kurtes, et kriminaalid ründavad, peksavad ja röövivad korralikke inimesi. Helistanud mees soovis jääda anonüümseks, kuid toimetusele on tema nimi teada. Ta on ise ka bussijuht ja ütles, et tunneb kannatanut hästi. Enda sõnul on ta väga mures nii bussijuhtide turvalisuse kui julgeoleku pärast Valgas üldisemalt.

«Ega siis ainult meie inimesed – kõik, kes hommikuti ja õhtuti väljas peavad liikuma. See juhtum oli meile, teistele, kes jalgsi tööle käivad, tõsine ohu märk. Tööle tulek on ju hommikul vara, koju minnakse ka enamasti pimedas,» rääkis murelik helistaja.

«Räägitakse, et Valgas on venelased need, kes teevad – ei ole! Eesti nolgid olid ja küllap nad saavad varsti välja ka. Politsei kohta ei saa ühtki halba sõna öelda, Valga politseinikud on suure algustähega, kuid süsteem, mis otsustab kurjategijate karistuse, on pehmelt öeldes jama. Selline grupiviisiline röövimine on mujal maailmas palju karmimalt karistatav,» jagas mees nii kiitust kui laitust.

Politsei: tegemist on tõsise juhtumiga

«See oli umbes kella viie ajal, kui bussijuht tuli tööle. Ka mina sõidan tihti hommikul vara tööle ja näen, mis toimub. Niipea kui väljas valgeks hakkab minema, ujuvad pätid välja – kui veel ööklubid on lahti, siis on hommikul päris hull,» rääkis bussijuht tööpäevade hommikutest.

Päring ametnikele kinnitaski rünnaku tõsidust ja kuna juhtumi põhjal oli juba algatatud menetlus, politsei pressiesindaja enam teavet ei andnudki. Lõuna ringkonnaprokuratuuri pressinõunik Kristina Kostina aga kinnitas, et tõepoolest oli tegemist tõsise juhtumiga.

«16. märtsi varahommikul tungisid kaks meest Valgas Energia tänaval kallale 1981. aastal sündinud mehele, kes kiirustas tööle. Mees lükati pikali ning peksti jalgadega näo ja keha piirkonda ning võeti ära rahakott ja seljakott. Pärast seda kurjategijad põgenesid. Kannatanu viidi raviasutusse, kus talle osutati esmaabi ning lubati hiljem kodusele ravile,» seisis kirjas politsei ametlikus teadaandes.

Ründajad saadi kätte

«Teade juhtunu kohta laekus ka politseisse. Info edastati politseipatrullile, kes hakkas kohe asjaolusid uurima. Umbes tunni jooksul õnnestus Valga politseiametnikel röövimise toimepanemises kahtlustatavad isikud ning nende asukoht välja selgitada. Kuriteos kahtlustatavatena pidasid politseiametnikud kinni kaks Eesti kodanikku vanuses 18 ja 25 eluaastat. Lisaks leiti röövitud kott koos enamiku esemetega. Mehed viidi arestimajja ning kuulati üle. Mõlemad on varem kriminaalkorras karistatud,» kirjeldas Kostina asjade käiku.

«17. märtsil esitas Lõuna ringkonnaprokuratuur kohtule taotluse ühe süüdistatava vahi alla võtmise kohta. Tegemist on inimesega, kes oli selle aasta veebruaris kohtumääruse alusel ennetähtaegselt vanglast vabastatud. Kohus rahuldas vahistamistaotluse ning 18aastane mees võeti eeluurimise ajaks vahi alla. Ka teine kahtlustatav võeti vahistamismääruseta vahi alla, kuna ta oli tagaotsitav.»

Probleem on palju suurem

Murelik bussijuht kurtis aga lehetoimetusele, et turvalisuse probleem on palju laiem. «Teine koht on Lüllemäe. Kui nädalavahetusel juhtud hommikust Lüllemäe liini sõitma, siis teinekord on neid kaake terve alevik täis. Kes seda ringi sõidab, on nende küüsis. Tahavad sõita ja et neid viidaks sinna ja sinna. Mina sõidan ka maaliine ja olen neid nolke küll välja ka pildunud,» kirjeldas ta ameti argipäeva.

«Eelmisel nädalalgi sõitsin enne seitset välja, ühtki inimest ei olnud. Purjus noored tahtsid sõita kutsekooli juurde ja hakkasid siis uksest sisse trügima. Ajasin nad välja tagasi, mina neid ei karda. Selliseid juhtumeid on väga palju!»

Ta lisas, et see mees, kes nüüd pättidele ette jäi, on korralik ja viisakas bussijuht. «Häirib, et isegi ei mainita ära politseiteates, et anti peksa ja suhteliselt tõsised vigastused on, vaid et rünnati ja võeti seljakotikene ära ja rahakotikene – kõike pehmendatakse.»

Mees rääkis edasi südamel olevast teemast. «Fakt on, et alates viiendast kuupäevast sõidavad joodikud. No hea küll, kui vahel on mõni vanapapi purjus, siis ütlen talle: sa oled purjus küll, aga istu seal taga vagusi, ma lasen su teeotsal välja.»

Probleeme valmistavad ka koolilapsed, kellest mõned olevat bussijuhi sõnul olematu lastetoaga, ropendavad, tulevad hommikul bussi alkoholilõhnaga. «Pilluvad konisid maha. Ja ei kanna sõidukaarti kaasas.»

Bussijuht ei sõida enda kinnitusel kunagi mööda, kui kedagi pekstakse või bussipeatuses lõhutakse. «Alati sekkun. Minu peale on kaevatud selle pärast ja olen pidanud isegi seletuskirju kirjutama. Aga kui ennast ise maksma ei pane, ei ole võimalik seda tööd teha!»

Ta tõdeb, et bussijuhi töö on tegelikult väga kihvt, aga turvalisus on suur probleem. «Ega taksojuhtidel ka parem ole, lisaks liiguvad neil suuremad rahad, mis röövleid ahvatlevad. Meil küll seda ei ole, kuid mõne euro pärast on ka inimest rünnatud.»

Ehk oleks hea, kui turvalisuse huvides näiteks kaamerad bussides oleks? «Kaamera on küll! Kaamera on tähtis! Selle kaudu saavad ametnikud vaadata, mitu inimest peale tuleb ja kui palju pileteid müüakse. Ja kas müüakse. Ülejäänu ei ole kellegi asi!»

Mehe jutust koorus iva, et küllap peab igaüks ise samuti oma julgeolekusse panustama ja kaitsevahendid võivad inimese teinekord halvemast säästa.

ILM TÄNA

Pilvisus hõreneb. Kohati sajab enamasti vähest lörtsi ja lund. Puhub kirde- ja põhjatuul 7–12 m/s. Õhutemperatuur on -3..+1°C.

	ÖÖSEL	PÄEVAL
P	-5...-4	-1...0
E	-3...-2	0...+1
T	+1...+2	+5...+6

Klient on kuningas, kuid peaks nii ka ise käituma

LEA MARGUS
lea.margus@ajaleht.ee

Märts on hea teeninduse kuu ja küllap on paljud märganud üleskutseid, mis õhutavad teenindust kiitma. Valgamaa kutseõppekeskuse klienditeeninduse õppejõud Ene Kiivit leiab, et suhtlemine sõltub paljuski ka kliendist.

Hea teeninduse kuul käib kampaania «Kiida teenindajat!». Kas see on selleks, et kliendid märkaks teenindajat ja teda tunnustaks, või hoopiski selleks, et teenindaja teeks oma tööd veelgi paremini?
«Heale teenindamisele peab teenindaja kogu aeg tähelepanu pöörama. Talle endale aga jagub tihtipeale tähelepanu, eriti positiivset, vähevõitu. See on siiski teenindaja märkamiseks. Eesmärk on suunata tähelepanu teenindajatele, propageerida hea teeninduse põhimõtteid ning väärtustada teenindaja ametit.

Näiteks on ühes kaupluses teeninduse hindamiseks eri värvi nupud, mida vajutades saab klient konkreetse teenindaja töö kohta oma arvamust avaldada. Minu arvamus on, et piisaks ainult tunnustamise nupust. Negatiivset on palju ning kui pahurale inimesele kas või töötaja nägu ei meeldi, vajutab ta punast nuppu. See aga tekitab ju töötajas negatiivset emotsiooni ja rikub tema päeva.»

Reeglitega on teenindajatele seatud hulk nõudeid ja kohustusi. Mõnelegi on üllatuseks, et klienditeenindajal on ka õigused.
«Jah. Mõnikord võib näha riiakat ja ennast tõsimeeli kuningaks pidavat ostjat, kes oma isiklikku ebaõnne või äpardust tööl esimese ettejuhtuja peal välja elab. Sellisel kliendil oleks aeg oma suhtumist muuta ja käituda nii, nagu ta tahab, et temaga käitutakse. Lõppude lõpuks on ju teenindus kahepoolne.

Ka teenindajatele on sätestatud põhiõigused. Tal on õigus inimväärsele ja ametit austavale kohtlemisele, õigus mitte lasta end kohelda tarbeeseme või orjana. Konflikti korral peab ta saama võimaluse vabandada ja selgitada, olukordi parandada. Enda maitse või intellekti kohta käivatele küsimustele on tal õigus mitte vastata ning öelda «ei» enda isikut puudutavate ettepanekute suhtes, mis käivad tema tõekspidamiste vastu.»

Mida arvate sellisest kulunud ütlusest, et klient on kuningas?
«On küll, kuid sellel on tingimus. Klient peab ka kuningana käituma. Erandeid on ikka. Näiteks lapsed või vanemad inimesed. Kui mina külastajana kõrvalt näen, et eaka inimesega käitutakse ebaviisakalt, kui ta ei kuule või ei saa hästi aru või hoopiski ei saa kaardimaksega piisavalt kiiresti hakkama, olen küll nördinud. Klient võib loobuda selle kaupluse külastamisest.

Või kui rääkida kassas kõva häälega ebaviisakalt. On ju suur vahe, kui ma ütlen teile: «Mis te seal kohmitsete!?» või hoopis: «Kas ma saan teid kuidagi aidata?» Just suhtumine ja suhtlemine on olulised.»

Kas ja kui palju mõjutab klient ise teenindust?
«Väga palju, seda nii positiivselt kui negatiivselt. Kui klient on avatud ja rõõmsameelne, on teenindus alati positiivne, mõlemad osapooled jäävad rahule. Kui teenindaja ei ole kogenud ega oma oskusi klientidega suhtlemisel, siis võib see olla negatiivne. Lõpuks saavad määravaks teenindaja kogemus ja isikuomadused.

Tihti tomib siin reegel: kuidas küla koerale, nii koer külale. Kas või näiteks maapiirkonnas on kauplusel isegi veidi teine tähendus kui linnas – seal on pood ka koht suhtlemiseks ning teenindaja vabandab. Arvan, et kui vabandus on siiras, on teine pool ka võimeline seda mõistma.

Meie teenindajad on teinekord ikka väga pikalt kassas või teenindusletis. Soovitus on olla kassas järjest kaks tundi, siis vahet pidada ja mõnd teist tööd teha. Paljud poed ka võimaldavad seda. Pärast kaht tundi – see on tõestatud – hakkavad rahatähed tunduma kõik ühesugustena, tähelepanu hajub ja eksimus on kerge tulema.

Väsimus on põhiline ohutegur, seda tingib ka töötajate töörütm. Mujal maailmas ei ole kauplused nii kaua lahti kui meil. Ehk mõned üksikud. Meil on näiteks kaubanduskeskused avatud kõik päevad nädalas ja nii kaua kui vähegi kannatab.»

Aktiivne ja lausa agressiivne müük toimib tihti vastupidiselt soovitule. Millist taktikat peate ise parimaks ja õpilastele soovitate?
«See on selline müügistiil, mille puhul kavatsused võivad olla parimad, kuid võimalikule ostjale mõjub pigem ahistavalt ja hirmutavalt, enamik lihtsalt taandub viisakalt.

Kindlasti on selline ettevõtte nägemus hea teeninduse pakkumisest, ka müüjatele seatud müüginumbrite surve mõjutab siin müügikäitumist. Tegelikult on sellises olukorras näha, et müüja või klienditeenindaja on ise survestatud kahelt poolt: ühest küljest sõltub tema palk vähemal või rohkemal määral läbimüügist või sõlmitud lepingutest, teisalt mõistab ta ju tegelikult ostjat, kui see ei taha soovitatud toodet osta.

Tarbijakaitseseadusest tulenevalt on agressiivne müük keelatud ja see toimibki vastupidiselt. Pean paremaks ja õpetame ka koolis aktiivset müüki. Aktiivne müük ei ole mitte mingil moel agressiivne. Aktiivse müügi võti seisneb selles, et kliendis tuleb tekitada huvi.»

FOTO: LEA MARGUS

Milline on hea klienditeenindaja?
«Heaks klienditeenindajaks igaüks ei saa, see eeldab peale õpitavate oskuste – kauba tundmine, rahakäitlemine, teenindusoskused – ka asju, mis on inimesele loomuomased ja mida õppimisega ei omanda. Need on iseloomuomadused, keskendumisvõime, ausus, täpsus ja palju muud. Kui arvatakse, et näiteks müüja töö on midagi sellist, mida igaüks teha saab, siis päris nii see ei ole.»

Eksimine on inimlik, mõni klient seda ei arva.
«Teenindaja võib ka eksida, see on nii inimlik, kuid professionaalne teenindaja vabandab. Arvan, et kui vabandus on siiras, on teine pool ka võimeline seda mõistma.

Meie teenindajad on teinekord ikka väga pikalt kassas või teenindusletis. Soovitus on olla kassas järjest kaks tundi, siis vahet pidada ja mõnd teist tööd teha. Paljud poed ka võimaldavad seda. Pärast kaht tundi – see on tõestatud – hakkavad rahatähed tunduma kõik ühesugustena, tähelepanu hajub ja eksimus on kerge tulema.

Väsimus on põhiline ohutegur, seda tingib ka töötajate töörütm. Mujal maailmas ei ole kauplused nii kaua lahti kui meil. Ehk mõned üksikud. Meil on näiteks kaubanduskeskused avatud kõik päevad nädalas ja nii kaua kui vähegi kannatab.»

Kuidas teie eriala professionaalina tõreda teenindajaga suhtlete? Mis on see võlusõna?
«Katsun sellest mitte numbrit teha, veel vähem moraalitseda. Ostan ära ja lähen. Mul on töö tõttu palju tuttavaid teenindussfääris, ja kui on tuttavam inimene, olen vahel küsinud, kas tal on kõik ikka hästi. Teinekord sellest piisabki, inimesel lähebki kohe meeleolu paremaks.»

Teie õpilased saavad oma esmase kogemuse praktikal. Milliste tunnetega nad tagasi pöörduvad?
«Nad saavad algse koolituse ja lähevad praktikale väga hea meelega. Tagasi tulevad tavaliselt heade emotsioonidega, saavad kogemuse. See võib muidugi olla osaliselt seotud ka sellega, et praktika on vahelduseks kuivale õppimisele. Oleme isegi mõelnud, et ühe osa praktikast võiks teha päris õppetöö alguses. See annaks õppimisele omal moel hoogu juurde, õpilased oskaksid õppetöös rohkem kaasa rääkida.

Tagasiside on küll valdavalt selline, et kliendid on toredad, kuid on ka erandeid. On inimesi, kes elavad iga oma halva emotsiooni väljapoole, ja kui sihtmärgiks on näiteks kogemusteta müüjaõpilane, võtab see küll ilmselt tükikese selle töö tegemise tahtest ära. Õnneks on positiivset rohkem ja varjutab halva ära.

Kui nad aga juba lõpetavad ja tööle suunduvad, peavad nad oskama sellise kliendiga toime tulla – ja nii, et nad ka ise oskavad ennast kaitsta, seda just emotsionaalselt. Loodan, et saame koolist neile selleks vajaliku ettevalmistuse anda.»

Kas teie õpilased saavad kaasa sellise pagasi, et tulevad toime erinevates teeninduskondades?
«Kuigi koolitame müüjaid, on aine üks osa klienditeenindus, ja tõesti, nende teadmistega saab paljudes kohtades hakkama. Isegi sellistel erialadel, mis ei ole otseselt teenindusega seotud. Seepärast ongi mõneti hea, kui nad saavad praktikale kodukohast eemale, näiteks on paljud käinud laevadel.

Sealt saadud kogemus on väga mitmekülgne, ka keele mõttes. Samuti annab hea kogemuse väga mitmekultuuriline klientuur. Tihtipeale, kui nad on praktika läbinud, jäävad nad ka suveks sinna tööle, järelikult on see neile põnev. Sageli kutsutakse neid ka tagasi pärast kooli lõpetamist.»

Alati pole leti taga õppinud müüjad. Kas heast tahtest selleks tööks piisab?
«Tihtilugu on nii, et kaupluses ei ole kvalifitseeritud müüjad. Nad on oma oskused omandanud töö käigus, kuid sealt ei saa siiski kõike vajalikku, mida koolis õpetatakse. Toon näite. Ühe kaupluse kalaletis toimetas üks töötaja ja kui küsisin tooteinfot, siis ta ei teadnud. Ta ütles, et ei tööta selles letis. Ka ei teinud ta vähimatki pingutust, et minu küsimusele vastus leida, ometi oleks see võimalik olnud.

Teadmisi võiks rohkem olla. Kui kohe ei tea, saab ju veidi vaeva näha ja teavet otsida, isegi kui see ei ole päris selle müüja tööülesanne. Poodides on palju näiteks eksootilisi vilju ja võõrapäraseid toidukaupu, kuid pakendite peal infot ei ole. Siis peaks ju müüja seda andma. Ilma teadmisteta ja tahteta oma tööd hästi teha on seda ametit raske pidada.»

NÄDALA SÜNDMUS

Nädala sündmuseks võib pidada loodusnähtusi. Kõige enam vaadeldi teisipäeva õhtul virmalisi, kui paljud läksid kodudest välja, et seda vaatemängu oma silmaga jälgida või pildile jäädvustada. Eilne päikesevarjutus pani samuti fotohuvilisi kaamera järele haarama, kuid pilves ilma tõttu jäi vaatepilt tagasihoidlikuks.

FOTO: ARVO MEEKS

KÜSITLUS

Märts on hea teeninduse kuu. Millise teeninduse osaliseks olete teie saanud?

KATI-JOHANNA KRUUV,
müüjaõpilane

«Arvatakse et see on kerge töö, aga ei ole, kliente on väga erinevaid. Minuga on käitutud halvasti küll ja on ka olnud väga ebameeldivat teenindust. Tean, kui raske on müüja töö, seetõttu ma ei pane ka negatiivset väga tähele, olen küllaltki tolerantne.»

ANŽELA ILJINA,
müüjanna

«Ei oskagi nii äkki öelda, mõnikord on küll sattunud teenindaja, kelle juurde ei tahaks tagasi minna. Aga on ka häid kogemusi. Näiteks meeldib mulle Koduekstras, seal müüjad alati pakuvad, kutsuvad tagasi ja ütlevad, millal soodustused tulevad.»

HELJA KEERMAA,
ettevõtja

«Käin põhiliselt ainult toidupoodides. Teeninduse kohta ei oskagi kohe midagi öelda, lihtsalt lähen ja ostan, mis vaja. Ise müün rõivaid ja olen seda tüüpi, et ütlen ikka otse välja. Ei hakka inimesele valetama. Kui ikka mõni rõivaese inimesele hästi ei sobi – ei hakka valetama ka. See vist sellest, et olen sündinud hobuseaastal Sõnni tähtkujus. Nüüd on just lõpukleitide ja ülikondade ostmise kõrgaeg ja saan abiks olla noortele, kui oskan.»

ENE MALLEUS,
pensionär

«Mina küll ei leia, et meil oleks halb teenindus, hoopis vastupidi. Olen väga rahul. Ükskõik kuhu poodi lähen, ei ole saanud küll halba kohtlemist. Koduekstras näiteks on nii toredad tüdrukud, et kohe rõõmuga lähen sinna poodi.»

Valgamaalane

Vabaduse 38, Valga 68204.
ajaleht@valgamaalane.ee, www.valgamaalane.ee

ANNA VIHJE:
vihje@valgamaalane.ee, tel 766 3888.
Kuulutuste ja reklaami vastuvõtt toimetuses
E-R kl 9–17.

Sekretär/klienditeenindaja Tiina Saaron
tel 766 1960, faks 766 1961 kuulutus@valgamaalane.ee.

Peatoimetaja Sirli Homuha, tel 766 1962.
Tegevtoimetaja Jaan Rapp, tel 766 1976.
Reporterid: Sirje Lemmik, Rein Säinas, Lea Margus ja Taavi Niittee.
Fotograaf Arvo Meeks.
Keeletoimetaja Aime Hõbejõgi.
Küljendaja Jüri Rüsülainen.
Reklaamitoimetuse peaspetsialist Ainar Tamm,
tel 766 1978, ainar.tamm@ajaleht.ee.
müügispetsialist Viktoria Täht,
tel 766 1977, viktoria.taht@ajaleht.ee

Ajalehe tellimine tel 766 1960.
Ajaleht ilmub kolm korda nädalas:
teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval.
Kuutellimus eraisikule 7,40 €,
juriidilisele isikule 10,00 € indeks 69849.
Trükk: AS Kroonpress, Tartu.
Väljaandja AS Ühinenud Ajalehed.
Juriidiline aadress:
Gildi 1, Tartu 51007, reg nr 11499445,
KM reg nr EE101256889, a/a 221041728667, Swedbank,
e-post: ajaleht@ajaleht.ee, **arvete e-post:** arved@ajaleht.ee

Finantsjuht Pilvi Sume,
tel 447 7099, pilvi.sume@ajaleht.ee.
Toimetus ei tagasta ega retsenseeri kirju ja kaastöid ning jätab endale õiguse neid toimetada ja lühendada. Autori aadressi ja isikukoodita kaastöid ei honoreerita. Toimetus ei vastuta kuulutuste ja reklaami sisu ning õigekirja eest. Kõik ajalehes avaldatud artiklid ja fotod on autoriõigusega kaitstud teosed, mille reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma AS Ühinenud Ajalehed kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee või tel 646 3363.

Pensionärid nõuavad üht bussipeatust juurde

REIN SÄINAS
rein.sainas@ajaleht.ee

Mitukümmend pensionäri ja liikumisraskustega inimest on rahulolematud bussipeatuse asukohaga ning kirjutasid pöördumise linnaisadele – üks lisapeatus leevendaks olukorda.

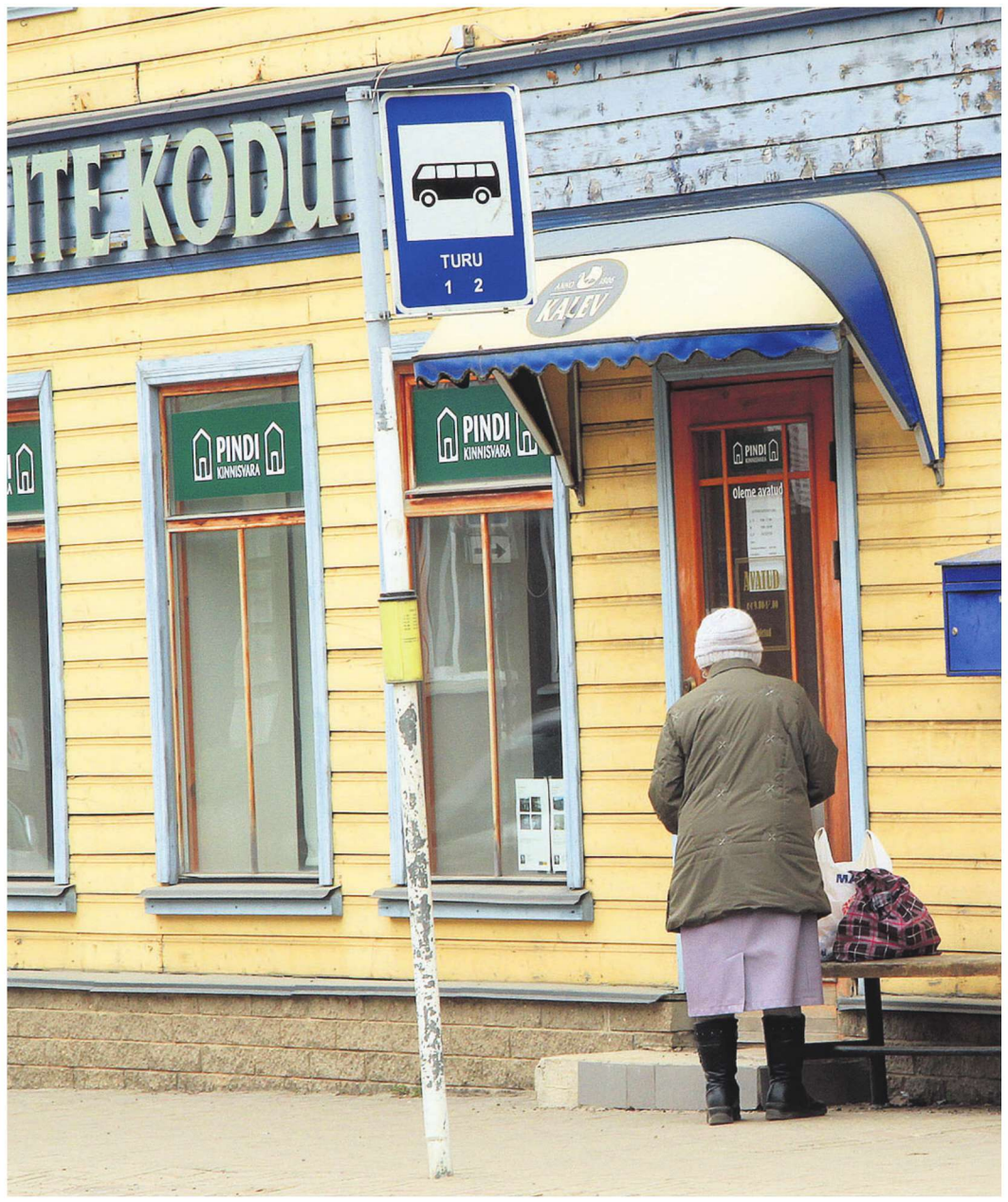

Pensionärid on väljendanud rahulolematust bussipeatuse asukohaga Valgas Vabaduse tänaval. Valmis on kirjutatud ka pöördumine, kus palutakse teha lisapeatus Jaama puiesteele. FOTO: REIN SÄINAS

Raske liikumispuudega pensionär Ene Mihhailova pöördus toimetuse poole mitte ainult enda, vaid tegelikult mitmekümne pensionäri ja liikumisraskusega inimeste nimel. «Kirjutatud on palju, nõutud on palju, aga ilmselt on lärmi vähe,» lausus Mihhailova, kes enda kinnitusel tuligi omalt poolt lärmi juurde tegema. Ja neid hüüdjaid, kelle hääli proua võimendab, on omajagu.

«Mul on siin üks kiri ka kaasas, millele hakkasin allkirju koguma, kuid kahjuks ma puht füüsiliselt lihtsalt ei jõua ukselt uksele koputada ja allkirju koguda.»

Peatus liiga kaugel

Oma kirjas paluvad nad leida lahenduse bussipeatuse tekitamiseks Valgas Jaama puiesteele, sest seal asuvad lähestikku Maxima, Säästumarket, apteegid, kingsepp, mobiilsideteenuse pakkujad, ajalehetoimetus ning turuhoone.

«Meie elamurajoonis pole ühtegi poodi. Toit tuleb tuua marketitest. Praegune bussipeatuste asukoht Vabaduse tänaval on liiga kaugel haigetele vanainimestele toidukompsudega marketite ja bussipeatuse vahel jooksmiseks,» seisab pöördumises Valga linnaisade poole.

Linnavalitsusest vastati, et bussipeatuste teema on sellel aastal olnud arutusel koos asjatundjate ja teenindava bussifirma esindajatega.

«Kõige sobivamaks kohaks Jaama puiestee peatuse jaoks on pakutud kütusetankla piiridesse jäävat laia kõnniteelõiku. Kõnniteest enamiku võtaks enda alla peatuse tasku,» lausus aselinnapea Enno Kase. «Taolisel juhul jääb linnale kuuluvast kõnniteest järele poole meetri laiune riba. Et saada kõnniteele vajalik laius, tuleks see ehitada tanklat ja kõnniteed eraldavale mururibale. Mururiba kuulub aga tankla kinnistule ja kõnnitee ehitus eeldab omanike nõusolekut. Omanikega võetakse ühendust.»

Kaalumisel teinegi koht

Samas lisas Kase, et Vabaduse tänava turupeatust ei saa kaotada, sest osa busse sõidab üle raudtee tulles otse Vabaduse tänavat mööda alla. Ühe sobiva kohana peatuseks on välja pakutud ka Maxima kaupluse poolset külge, kuid jällegi on tegemist eramaaga. «Peatuste tegemine ilma taskut välja ehitamata ei tule elava liiklusega Jaama puiesteel kõne alla,» rõhutas Kase.

Aselinnapea sõnul saab taskute võimalikuks väljaehitamiseks kasutada ainult teedeparanduse nappi raha. Kui kõne all oleva peatuse pakutud asukoht jääb jõusse ja kinnistu omanikelt on nõusolek saadud, saab ka konkreetsemalt peatuse rajamisest edasi rääkida. Sellest lubatakse kindlasti ka linnarahvast teavitada.

«Uusi peatusi juurde ja vanade nihutamist on ikka aeg-ajalt ette tulnud. Soovidele on ka võimaluse korral vastu tuldud. Vabandan, kui kodanik on kirjutanud ega ole üldse vastust saanud.»

TABATUD HETK

Eile varahommikul asus Valga sõjamuuseumi meeskond teele Tartusse Motoexotica poole. Messil ollakse kuni homseni. Rahvas saab näha jänkide Vietnami sõjast tuntuks saanud veoautot Kaiser, külgkorviga tsiklit ja Teise maailmasõja aegset Willys Overlandi, vaadata filme nii militaarfestivalist kui -pargist, lasta nii laserrelvadest kui laskesimulaatoritega. FOTO: REIN SÄINAS

Eilsest hakkas üle Eesti kehtima tuleohtlik aeg

Viimase nädala ajaga väga kiiresti kasvanud maastikupõlengute arv viitab sellele, et Eestis on alanud tuleohtlik aeg. Päästeameti peadirektori käskkirjaga määrati tuleohtliku aja alguseks kogu Eesti territooriumil 20. märts.

Tuleohtlikul ajal võib looduses tuld teha ainult selleks ette nähtud kohtades. Metsas liikujatel on lõkke tegemisel ja grillimisel soovitatav kasutada riigimetsa majandamise keskuse lõkkekohti, nende asukohad leiab internetilehelt www.rmk.ee.

Päästeameti tuleohutusjärelevalve osakonna juhataja Rait Puki sõnul on viimase nädala ajaga hüppeliselt kasvanud maastikutulekahjude arv suures osas olnud seotud hooletusega. «Paljudel juhtudel ongi just ulatuslikud maastikupõlengud alguse saanud hooletust lõkke tegemisest. Selle tulemusena on kahjuks tulle jäänud juba ka hooned ja muu inimeste isiklik vara, mille hulgas on ka üks hoovis seisnud laev,» avaldas Rait Pukk muret.

Avalike lõkkekohtade ja grillimisplatside asukohti võib uurida kohalikust omavalitsusest. Lõkke tegemisel nii metsas, maastikul kui ka koduaias tuleb järgida tuleohutusnõudeid. Tuld võib teha vaid vaikse tuulega ja tähelepanelikult jälgida, et sädemed ei lendaks põlevmaterjalidele.

Lahtist tuld ei tohi jätta kunagi järelevalveta, vaid tuleb lasta lõpuni põleda, kustutada veega või summutada näiteks liivaga. Oluline on jälgida, et lõkkest ei saaks alguse kulupõleng. Päästeamet tuletab meelde, et igasugune kulupõletamine on Eestis aasta ringi keelatud ja karistatav.

Sel aastal on päästjad kustutanud juba 326 metsa- ja maastikutulekahju. Täpsemat infot tule tegemise ohutusnõuete kohta saab päästeala infotelefonilt 1524. (VM)

Auto riivas piirdeaeda ja majaomanik lõi karguga autot

19. märtsil kella 11.45 paiku laekus teade, et Tõrvas Kalevi tänaval riivas üks Volkswagen möödasõidul majaaeda. Kahjustatud aia pärast tekkis autojuhil kohapeal konflikt majaomanikuga, mille käigus lõi viimane oma karguga auto esiklaasi. Politsei selgitas kohapeal asjaolud välja, aed parandati ja klaasi lõhkumise osas said mehed kahju korvamiseks kokkuleppele. (VM)

Üks joodik varastas, teine vajas abi

19. märtsil kella 17.50 ajal peeti Valgas Vabaduse tänaval kaupluses kinni purjus mees, kes varastas kaks purki lahjat alkoholi. Kaup tagastati poele ja mees viidi esialgu kainenema.

20. märtsil kella 1.30 ajal teatati Tõrvas Patküla tänaval joobes mehest, kes vajab abi. Politsei selgitas välja, et mehe elu ohus ei olnud ja ta viidi ära koju. (VM)

Keegi sokutas kurja koera varjupaiga aia külge

SIRJE LEMMIK
sirje.lemmik@ajaleht.ee

Reede hommikul tööle tulles tabas Valga kodutute loomade varjupaiga töötajaid «üllatus». Öö varjus oli varjupaiga aia külge tänava äärde ketti pandud suur koer, välimuselt kaukaasia lambakoera sarnane.

«Selgus, et koer on kuri ja püüdis rünnata nii prügiautot kui ka jalgrattaga mööduvat postiljoni. Vedas, et roostes kett pidas vastu,» rääkis varjupaiga juhataja Helle Raja.

Juhataja sõnul pani kodanik, kes niimoodi oma koera sinna kinni sidus, ohtu kaaskodanike elu ja tervise. «Rääkimata veel sellest, mida tunneb üks kodus elanud koer, kes tuuakse sealt ära ja pannakse võõrasse kohta tee äärde ketti. Inimene, kes taoliselt käitus, peaks saama ka vastava karistuse,» rõhutas Raja.

Inimesel, kes ei saa mingil põhjusel enam looma pidada, on võimalus lasta loomaarstil koer magama panna. Taoline hülgamine aga on vastutustundetu nii kaaskodanike kui ka looma suhtes.

Seetõttu ootabki varjupaik infot sellise hoolimatu loomaomaniku kohta. «Palun anda teada, kui keegi tunneb ära oma naabri või tuttava koera,» kutsub juhataja kodanikke üles.

Reede hommikul leidsid Valga varjupaiga töötajad ketiga aia külge kinnitatud suure koera, kelle omanikku üritab varjupaik nüüd linnakodanike abil leida. FOTO: VALGA LOOMADE VARJUPAIK

KÜSIMUS-VASTUS

Kuidas talvepealinn Otepää oma tiitli sellel aastal üle andis?

KALEV LAUL, Otepää vallavanem: «Kevadpealinn Türi oli talvepealinna esinduse kutsunud 20. märtsil Türile, et kevadpealinna valitsemisõigused saada, sest kevad algab juba 21. märtsil kell 00.45. Vaadates kevadist ilma, mis Eestis juba päevi kohal olnud, ei ole meil põhjust tiitli üleandmisega viivitada. Türi on kevadpealinn kuni astronoomilise suve alguseni 21. juunil.

Talvepealinn on oma tiitlit ja Eestimaa talvevarusid auga hoidnud. Teoks sai mitu rahvusvahelist suurüritust, külastajatele olid avatud Munamäe ja Kuutsemäe suusakeskused ning Tehvandi spordikeskus, uue atraktsioonina lisandus Otepää Winterplace.

Kuigi pealinnatiitel saab üle antud, jätkab Otepää atraktiivse puhkuse ja spordi tegemise kohana külaliste võõrustamist nii kevadel, suvel kui ka sügisel.»

SIRJE LEMMIK
sirje.lemmik@ajaleht.ee

Veskimuuseumit ehib kvaliteedimärk

Hellenurme veskimuuseumi jahu- ja leivategu veskikojas sai ökoturismi kvaliteedimärgi, kuna seal on unikaalne võimalus näha töötamas Eesti viimast vee jõul töötavat püüli- ja jahuveskit.

Hellenurme vesiveskis on sagedased külalised lasteaedade ja koolide lapsed, kellele koduleiva küpsetamine on igati põnev tegevus. Keskel veskiemand Mae Juske. FOTO: ARVO MEEKS

Veskimuuseumi perenaise Mae Juske sõnul on igasugune tunnustus oluline ja annab kinnituse, et teed õiget asja. «Sisuliselt minu tegemistes see märk midagi ei muuda, sest see, mida teen, ongi minu elustiil. Kuid märgise saamisel mõtestasin enda jaoks rohkem lahti, mida teen ja kuidas külastajatele teenuseid pakun,» sõnas Juske.

Märgis on perenaise sõnul iseenesest paberil olev märk, mille ta seinale kõigile külalistele vaatamiseks välja pani. EHE ehk Ehtne ja Huvitav Eesti on ökoturismi kvaliteedimärgis, millega tunnustatakse loodussõbralikke ja keskkonnasäästlikke turismitooteid ja -teenuseid, mis pakuvad ehedat elamust ja väärtustavad pärandkultuuri.

Meenutuste retk veskikojas

Tänavu andis Eesti Ökoturismi Ühenduse ja MTÜ Eesti Maaturism hindamiskomisjon välja märgise EHE 15 ettevõtte 19 tootele-teenusele. Komisjoni hinnangul väärib Hellenurme veskimuuseumi pakett märgist eelkõige seetõttu, et seal on unikaalne võimalus näha töötamas Eesti viimast vee jõul töötavat püüli- ja jahuveskit.

«Kui külalised majas, paneb elupõline mölder Harri turbiinid käima ja siis saab näha nii jahu-, manna- kui tangutegu. Veskiemanda käe all saab samast ehtsast jahust, veest ja juuretisest leivaahjus leiba küpsetada ja tee kõrvale esiemade tarkusi kuulata,» seisab hindamiskomisjoni liikmete selgituses.

Juski sõnul on tunnustuse pälvinud teenusepakett võrdlemisi töömahukas ja ettevalmistustöid nõudev. «Tuleb tagada, et juuretis oleks olemas, jahu jahvatatud ja leivateoks ahi köetud. Nendest tegemistest huvitatud peavad ennast ikka ette registreerima, teisiti pole selle tegevuse korraldamine mõeldav.»

Perenaine tundis heameelt, et veskimuuseumis käib huvilisi igas vanuses. Talvel olevat majas veidi vaiksem, kuid kevadel-suvel külastajaid jagub. «Palju käib lastegruppe, kuid meile tehakse ka perekondlikke väljasõite ja tulevad töökollektiivid, kes soovivad oma vaba aega veeta teistmoodi kui tavapäraselt,» rääkis ta.

Jahu- ja leivategu kujutab Juske sõnul endast tavaliselt meenutuste retke. Eakad inimesed, kes on ise varem leiba küpsetanud, kuid pole seda juba aastakümneid teinud, tulevad veskisse leivategemise kõrval meenutama oma noorusaega. On selliseid, kes on näinud oma vanaema leivategu ja nüüd kogevad siin ise seda tegemisrõõmu.

Ökoturism au sisse

Eesti Ökoturismi Ühendus koostöös MTÜga Eesti Maaturism käivitas turismitoodete ökomärgistamise süsteemi EHE 2001. aastal. Tegemist on süsteemiga, millega turismiettevõtted võivad vabatahtlikult liituda ja mille eesmärk on propageerida ökoturismi põhimõtteid nii ettevõtetele endile kui tarbijatele.

Liitumine annab konkurentsieelise kiiresti kasvaval turuosal, mille märksõnad on keskkonnatundlikkus ning ehedad loodus- ja kultuurielamused. EHE-märgi saanu aga kohustub järgima ökoturismi põhimõtteid. Märgist annab välja MTÜ Eesti Maaturism koostöös EASiga.

HUVITAV EESTI

Kvaliteedimärgise EHE pälvisid:

lisaka lambakasvatus- ja käsitöötalu, pakett «Muinasajast tänapäevase toimiva peretalu-ni».

Raudsilla matkakompleks, «Energia ja emotsioonilaenguga seikluspäev Raudsillal».

Estlander MTÜ, «Looduskeskkonna ja kultuuripärandi aktiivõpitoad ehk loodus- ja oskuskoolitused».

Avinurme Puiduait, korvipunumise töötuba ja pakett «Puud räägivad».

Ahja matkad OÜ, «Suveõhtu kanuumatk Ahja jõel».

Setomaa turismitalo pakett «Seto söömaaeg».

Mooska talu, «Saunaskäik Mooska traditsioonilises Vana-Võrumaa suitsusaunas» ja «Vana-Võrumaa suitsusauna vaimset pärandit tutvustav ekskursioon Mooska talus».

Hellenurme veskimuuseum, «Veest leivani ehk jahutegu veskikojas ja leivategu leivakojas».

Klaara-Manni puhke- ja seminarikeskus, saunapakett «Klaara-Manni maanaise spaa».

Viis aastaaega OÜ / Soomaa, «Kanuumatk üleujutatud metsas» ja «Ratastoolimatk Soomaal»

Tamme aiandustalu, «Jalutuskäik Tamme talu ürdiaias koos perenaisega».

Kihnu KÜEK OÜ, «Maitsekad elamused Kihnu toiduga».

Tihuse hobuturismitalu, «Matkad hobusega haldjariiki».

Viitong reisid OÜ / Pärimusmatkad, orhideematk ja pakett «Jalgsi läbi vee Vilsandile».

360 kraadi OÜ, «Kajakimatk Hiiumaa laidudel».

Allikas: Eesti Maaturism

REKLAAM

Mida teha kui hooldataval on uriinipidamatus?

Lähedase või pereliikme hooldamise vajadus võib tekkida üleöö, seda õnnetuse või ootamatu haigestumise tagajärjel. Sõltumata sellest, kas tegemist on eaka või noore hooldatavaga, on lahendamist vajavad küsimused samad. Uriinipidamatust esineb Eestis rohkem kui 100 000 inimesel. Pidamatus ei ole eluohtlik, kuid vähendab märkimisväärselt inimese elukvaliteeti ja on hooldaja jaoks koormav.

Pidamatuse hoolduseks on olemas erinevad hooldusvahendid: eri tüüpi mähkmed, imavad aluslinad ning naha puhastus- ja hooldusvahendid. Õigesti valitud mähkmed on lekkekindlad, mugavad kasutada, tagavad kuiva voodi ja abivahendite säästliku kasutamise. Seega, sobiva mähkme valimisel tuleb arvestada inimese suuruse, liikuvuse ja pidamatuse raskusastmega individuaalselt. Kõik raske pidamatuse mähkmed sobivad nii naistele kui meestele.

Mähkmeid on vaja vahetada vähemalt iga 8 tunni tagant. Seega piisab ööpäevas kolmest mähkmest. Siiski võib ette tulla olukordi, kui vahetada on vaja tihedamini. Õige toote leidmiseks tuleb proovida erineva imavusega mähkmeid, alustades väiksemast imavusest. Et tagada rahulik ööuni, peab öömähe olema alati suurema imavusega, sest see on kauem all kui päevane.

Riik kompenseerib osaliselt puuetega inimestele, vanaduspensionäridele ja lastele alates 3. eluaastast kuni 60 pidamatustoodet kuus. Maakonna sotsiaalhoolekandeosakonnast on võimalik teada saada, millised tingimused ja võimalused antud piirkonnas on loodud.

Riikliku soodustuse saamiseks:

1. Külastage pere- või eriarsti, kes kirjutab **tõendi**, et hooldatav vajab pidamatuse abivahendit.
2. Tõendi alusel väljastab kohaliku omavalitsuse või maakonna sotsiaalhoolekande osakond (sotsiaaltöötaja) **isikliku abivahendi kaardi**.
3. Tõendi ja kaardiga tuleb soodustusega toodete saamiseks pöörduda hooldusvahendeid müüvasse abivahendifirmasse. Kui inimesel on määratud puue, on vaja esmakordsel külastusel kaasa võtta ka **puuet kinnitav dokument**.

Riikliku soodustusega saab pidamatuse hooldusvahendeid osta abivahendifirmadest Inkotuba, ITAK jt. Lisaks pakub MTÜ Inkotuba üle Eesti tasuta konsultatsioone pidamatuse hoolduse kohta. Leia lähim Inkotuba **www.kuivaks.ee.**

Kvaliteetsete abivahendite kasutamine tagab elukvaliteedi säilimise, vähendab hooldaja töökoormust, säästab hoolduskulusid ning eluruumidest kaob ebameeldiv uriinilõhn.

Mähe TENA Slip on nüüd õhku läbilaskev

TENA Slip on klassikaline mähe lamavale ja väheliikuvale inimesele keskmise ja raske pidamatuse korral. Uus TENA Slip tagab kasutajale mugavuse, väärikuse ja nahasõbraliku mähkme.

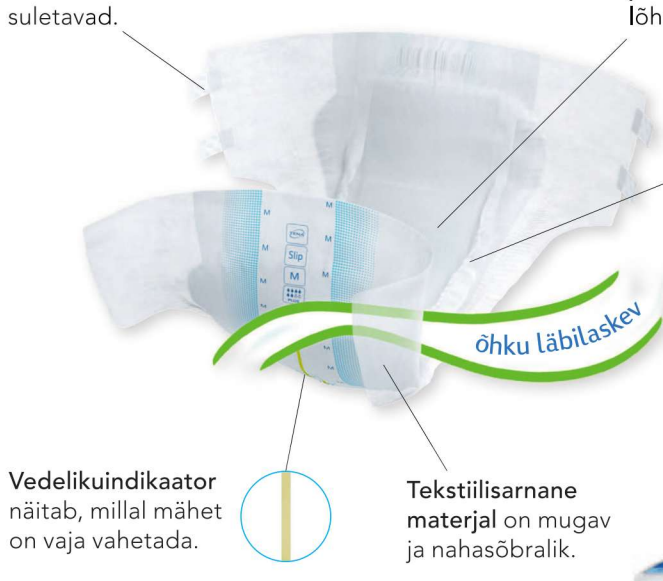

TENA

Telli tasuta näidis ja loe lisaks
www.TENA.ee

Valga meeskonna üheks alustalaks olev Jurijs Aleksejevs kogus Kalev/Cramo vastu 21 punkti ja 10 lauapalli. FOTO: REIN SÄINAS

Valga võttis magusa võidu

REIN SÄINAS
rein.sainas@ajaleht.ee

Sel hooajal on Alexela korvpalli meistriliigas Valga / Maks & Mooritsast saanud Kalev/Cramo Achilleuse kand. Kaks korda on komistatud ühe ja sama reha otsa.

Meeskonnad on sellel hooajal kohtunud kahel korral ning esimesel korral said valgalased kalevlastest 83 : 77 jagu. Veel enne kohtumise algust spekuleeriti kõvasti, et kui suure sauna Valga mehed seekord saavad, sest eks Cramol ole ju eelmise korra valus kaotus meeles ja kindlasti tullakse Valka oma kohustuslikule võidule järele.

Neljapäeval Valga spordihallis umbes 300pealise publiku ees peetud mängul näitas aga kodumeeskond, et nad on kohtumiseks hästi ette valmistunud ja haarasid hoopis ise esimestest minutitest peale juhtohjad endi kätte. Kalevi meeskond ei suutnud kuidagi oma mängu käima saada ning esimese veerandaja lõpus leiti end kuuepunktilisest kaotusseisust, tablool seis 28 : 22 Valgale.

Teisel veerandajal mängupilt oluliselt ei muutunud. Valga hoidis kindlat mängujoont ja kalevlased pidid leppima tagaajaja rolliga. Poolaja vile kõlades mindi Valga juhtimisel 52 : 46 pausile. Kolmas veerandaeg ei toonud samuti mängupilti mingeid muutuseid. Mõlemad meeskonnad tabasid nii korvi alt kui kolmepunktijoone tagant ning enne viimast veerandaega oli Valga endiselt kuuepunktilises eduseisus.

Viimast veerandaega alustas juba oluliselt paremini pealinna klubi, kes peagi jõudis viigipunktideni ning esimest korda kohtumise jooksul ka mängus juhtima läks. Siiski suutsid Maks & Mooritsa mängumehed esimesest ehmatusest üle saada ning kodupubliku suureks rõõmuks juhiti 54 sekundit enne mängu lõppu juba kümne punktiga.

Siis aga said uut indu jälle kalevlased, kasutades ära valgalaste tehnilist praaki ning eksimust korvi alt, vähendades vahe seitse sekundit enne mängu lõppu ainult kahele punktile. Seejärel tehti kiire viga Reinis Strupovicsile, kes aga külma närvi säilitades tabas mõlemad vabavisked ning kindlustas Valga / Maks & Mooritsale ülimagusa 92 : 88 võidu.

Valga resultatiivseim oli 21 punkti ja 10 lauapalliga Jurijs Aleksejevs, Reinis Strupovicsi arvele jäi 20 ja Kristo Saagele 15 punkti. Kalevlaste poolel oli üleplatsimees 26 punkti visanud Oleksi Petšerov, 16 punkti viskasid nii Scott Machado kui ka Rain Veideman. Kalev/Cramo kaotus tõstis Tartu Rocki põhiturniiri tabelis esimesele kohale, Valga jätkab tabelis viiendal kohal.

Oma järgmise kohtumise peab Valga meeskond laupäeval, kui Tartu Ülikooli spordihoones minnakse vastamisi TÜ/Rockiga.

Muuseum muutus mängupõrguks

Valga muuseumis on kõigil huvilistel võimalik tutvuda näitusega, mis on kokku pandud kohaliku veterinaari ja hobikoguja Jaan Luha mängukaartidest.

Väljas on eri suuruse, materjali ja kujuga kaardid – kokku 350 komplekti. Seoses näitusega tekkis muuseumil idee korraldada kaarditurniir ning selgitada välja Valga linna parim turakamängijate paar. Esimene, noortele mõeldud turakaturniir leidis aset juba kolmapäeval. Teine, täiskasvanutele mõeldud, saab teoks 25. märtsil. Valga avatud noortekeskuse toel korraldatud noorte jõukatsumisele registreeris end kaheksa paari, neist viis poiste ja kolm tüdrukute oma.

Mängiti kahe geimivõiduni ja väljalangemismängu süsteemis, kus võitja liikus edasi. Kui muidu arvatakse, et kaardimängud on pigem poiste pärusmaa, siis seekord jõudis esikolmikusse kaks tüdrukutepaari. Pärast põnevat finaali võitis noorte turakaturniiri võistkond Väiksed Junsud koosseisus Kenor Kotkas ja Sairos Piir. Turniiri kolm edukamat võistkonda tagasid endale ka ühtlasi pääsu 28. märtsil toimuvale finaalvoorule, kus selguvad linna parimad kaardimängijad.

REIN SÄINAS

Võistlushooaeg on toonud Tõrva iluvõimlejatele medalilisa

Võistlushooaeg Tõrva gümnaasiumi tüdrukutele Grete-Lisette Gulbisele ja Rose-Marie Riitsalule on olnud tihe. Nädalavahetused on tihtipeale sisustatud ilu- või rühmvõimlemisvõistlustega.

Võimlemisklubi Rütmika korraldatud laupäevasel Kevadturniiril Tartus saavutasid nii Grete-Lisette rühma Siidisabad koosseisus kui ka Rose-Marie rühma Rosett koosseisus oma vanusegruppides esimese koha. Sama edukaks osutus tüdrukutele ka pühapäeva, 15. märtsi hommikune iluvõimlemisvõistlus, kus mõlemad võitsid oma vanuseastmes esikoha medalid.

Rose-Marie ema Ulvi Riitsalu sõnul on neiu praegu Bulgaarias Sofias maailmakarikaetapi (MK) käigus toimuval teisel rahvusvahelisel noortevõistlusel rühmvõimlemises rühmaga Rosett.

Veebruaris Tartus toimunud rahvusvahelisel võistlusel ilu- ja rühmvõimlemises «Miss Valentine» võitis Rose-Marie rühmaga Rosett kolmanda koha. Juba teist aastat on see võistlus ka MK osavõistluseks. Teine koht kuulus Soome ja esimene Venemaa rühmale. «Selle huvitavalt kujundatud medali üle on Rose-Marie väga õnnelik, sest eelnevatel aastatel on medal napilt käest libisenud,» kinnitas Ulvi Riitsalu.

Veebruaris läbi viidud Otepää meistrivõistlustel tulid mõlemad tüdrukud koju lausa kolme medaliga. Rose-Mariele kuulus iluvõimlemises kolmas ja rühmvõimlemises teine koht

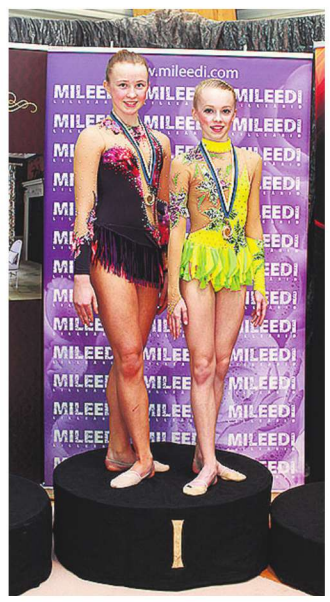

Kevadturniiril olid võidukad Grete-Lisette Gulbis ja Rose-Marie Riitsalu. FOTO: ERAKOGU

ning esimene koht kui Otepää piirkonna parim iluvõimleja oma vanusegrupis. Grete-Lisette võitis samuti kokku kolm kuldmedalit samades kategooriates.

Võistlushooaeg on jõudnud poole peale. Tulemas on veel Kalevi ja Elva meistrivõistlused iluvõimlemises, Eesti ja Tartu meistrivõistlused ning rahvusvahelise rühmvõimlemisvõistluse kolmas ja viimane etapp Soomes Tamperes. «Loodame, et tüdrukud suudavad kenasti hooaja lõpuni vastu pidada ning on edukad ka eelolevatel võistlustel,» oli ema lootusrikas.

SIRJE LEMMIK

ARULA KÜLA

Elanike arv: **74**

Mehi: **43**

Naisi: **31**

Esmakordselt mainiti Arulat (Arrol) 1419. aastal.

Järved:
Põiklema (Kõlli), Perajärv, Äidu järv, Lutsu paisjärv, Kuutsemäe tehisjärv, Koljaku ja Kängsepa järv

Kõrgeimad punktid:
Kuutsemägi – 217,4 meetrit, Kõllimägi – 191,8 meetrit

Külas tegutsevad:
Kuutsemäe puhkekeskus
Järve talu puhkemaja
Arula külalistemaja
Lutsu turismitalu
Madsa spordibaas
Puhkemaja Lili
OÜ Khis
Jaagu Annemäe talu

EMALÄTE

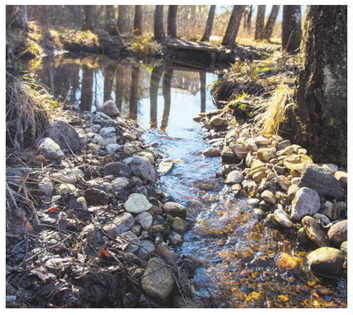

Arula Emaläte on kantud juba üle 200 aasta tagasi krahv Mellini atlasse. Fr. R. Kreutzwaldi kinnitusel aastast 1844 algab Emalättest Väike Emajõgi.

AJALUGU

Arula mõis (Arrol) oli Otepää kihelkonna üks suurimaid ja rahvarikkamaid. 1765. aastal elas mõisas üle tuhande inimese. Fotol on Arula mõisakompleks koos härrastemaja ja piiritusevabrikuga. FOTOD: ARVO MEEKS JA REPRO

Arula küla – rikkaliku ajaloo ja põneva kultuuripärandiga kogukond

Ühtehoidva kodupaiga tiitliga pärjatud Arula küla tähistas eelmisel aastal oma 595. aastapäeva. Mullu ilmus ka teos «Arula koolide lood», mis räägib kogukonna koolide lugu lausa kolmel viimasel sajandil. Nii et koht küll väike, kuid selle ajalugu on pikk ja rikkalik. Sellest annavad tunnistust ka põhendusega pingid, millelt võib leida nii mõnegi kuulsa nime.

SIRJE LEMMIK
sirje.lemmik@ajaleht.ee

Kuigi kalendri järgi valitses veel talv, oli ilm sel päeval, kui fotograafiga Valgast Otepää poole teele asusime, kevadiselt päikseline ja mõnus. Mõnikümmend kilomeetrit sõitu ja jõudsimegi Arula küla lähistele. Tee läks üha kurvilisemaks ning maastik künklikumaks – ikkagi Otepää kant.

Külaelu eestvedajate, külavanema Voldemar Tasa ja tema abikaasa Eikega kohtusime Lutsu turismitalus, millest on kujunenud kohaliku külalelu keskpunkt. Teed juues ja perenaise maitsvaid küpsetisi süües jätkus juttu kauemaks.

1996. aastast külavanema ametis olnud Voldemar Tasa ütles, et külaselts on külarahva käes instrument, mille kaasabil on võimalik taotleda toetusi mitmesugusteks tegemisteks. Kuigi külakogukond on aktiivselt tegutsenud juba hulk aastaid, on Arula külaselts ametlikult asutatud alles 2005. aastal. Külavanema sõnul eraldab vald kõikidele külaseltsidele tegevuskulude katteks aastas 200 eurot.

«Oma ettevõtmistega teenis külaselts eelmisel aastal 550 eurot, kuid siia tuleb juurde arvestada veel kuusagil 8000 eurot, mis saadi lisaks projektide elluviimiseks. Üle poole sellest moodustas KIKist saadud toetus Emalätte korrastamiseks,» rääkis Tasa seltsi majandustegevusest.

Ettevõtlus sõltub ilmataadi tujudest

Voldemar ja Eike Tasa on ka ise ettevõtjad, kes pakuvad kodumajutusteenust. «Varem tegutsesime FIEna, kuid 2003. aastal asutasime OÜ Lutsujärve, mis on perefirma, kus oleme mõlemad juhatuse liikmed. Saame hommikukohvi kõrvale ära pidada ka juhatuse koosoleku,» ütles Voldemar naerdes. Peremehe sõnul ei ole nad kumbki abikaasaga Eesti riigi ajal olnud riigitöö ega vajanud järeleaitamist, vaid on end ettevõtlusega ära elatanud.

«Mõni aasta on kehvem, mõni parem. Viimaste aastate lumevaene talv on oluliselt sissetulekut mõjutanud. Kui vanasti saime käibest poole talvel, siis nüüdseks on kujunenud nii, et kolmandiku saame talvekuudel, kolmandiku suvel ja kolmandiku sissetulekust tagab kevad-sügis,» nentis peremees.

Eelmise aasta lumevaene talv jättis samuti oma pitseri – saadi umbes veerand tavapärasest käibest. «Turismitegevus annab meile leiva lauale, kuid kui tahad sinna midagi toekamat peale, pead veel midagi tegema.»

Endise sportlase ja treenerina korraldab Voldemar igal aastal Lutsu talus orienteerumispäevakuid ja -võistlusi, kuhu koguneb parimatel kordadel sadakond huvilist. «Oma 66 eluaastast 53 olen tegelenud orienteerumisega, kaheksa aastat olen olnud noortekoondise peatreener. Ütlen ikka, et olen elektriku haridusega orienteeruja, nüüd tegelen selle spordialaga hobi korras,» selgitas külavanem.

Turismitalu reklaamile ei panusta, pigem tegeleb oma püsiklientidega. «Enamus ongi meil korduskülastajad. Kes korra käinud, tuleb jälle tagasi. Kokku on kümme majutuskohta, kuid sõpruskondi saame ära paigutada enamgi,» lisas perenaine.

Perenaine Eike on mitmendat põlve Otepää kandi elanik, mõne aasta elanud ja töötanud ka Tallinnas, kus ta endale abikaasa leidis. 1979. aastal naasis Eike perega kodukanti. Esialgu elati Arula külas Madsal, 1995. aastal asuti korda tegema endist Lutsu veskit, millest nüüdseks saanud nende elamis- ja ettevõtluspaik.

Eesmärgid arengukavas paigas

Voldemar Tasa on koos abikaasaga külaelu vedur olnud pea kakskümmend aastat. Külal on koostatud isegi arengukava. Esimene neist tehti aastateks 2005–2010, teine 2011–2015 ja praegu pannaksegi kokku uut arengukava, aastateks 2016–2020.

«Kui näed, kuidas kunagised unelmad täituma hakkavad, on ikka hea tunne küll,» ütles Voldemar rahulolevalt. «Kui esimesse arenguplaani panime sisse külateedele mustkatte saamise, arvasime, et see on täielik unelm. Tänaseks on aga teed asfalteeritud ning võimatuna näiv unistus reaaalsuseks saanud,» lisas Eike.

Esimene külarahva kokkutulek ja pidu peeti maha viis aastat tagasi Seeride Järve talus, mida peetakse ajalooliselt küla keskpunktiks. Neli viimast külapidu – ikka alati kevadeti – on peetud juba Lutsu talus. «Sel aastal saame jälle kokku 2. mail, mil paneme üles uue külasildi ning kinnitame Emalätte juures asuvale infotahvlile veeproovi tulemused, et kõik teaksid, mida nad sealt lättest endale sisse joovad,» rääkis Eike.

Esimesele peole tuli kohale 106 inimest, teisel oli juba 150. Eelmisel aastal osales sadakond, kellest kolmandik olid lapsed. «Külas elab ametlikult 70 inimese ringis. Neile lisandub veel samapalju inimesi, kes on Arula küla valinud oma teiseks koduks ja siin puhkust ning vaba aega veedavad,» nentis külavanem.

«Kõigile osalejatele paneme nimesildid kaela, et kõik teaksid, kellega tegu. Oleme valmistanud ka oma küla meened. Korraldame mänge, võistlusi, töötubasid, sõidame järvel kanuuga, üles on pandud käsitöönäitus. Ka lastele on välja pakutud põnevad tegevused. Veedame üheskoos toreda, meeleoluka ja lõbusa päeva,» rääkis Eike külarahva kokkutulekutest. «Taolised üritused liidavad kogukonda ja muudavad külalelu elavamaks,» lisas külavanem.

Sel aastal saadud toetusrahast ostetakse suur peotelk, mis kokkutuleku korraldamisel igati marjaks ära kulub.

Igal pingil oma lugu

Üks põnev ettevõtmine on külarahval veel. Nimelt on külla üles pandud kohalike meeste valmistatud puidust pingid, mis pühendatud tuntumatele külaelanikele, kelle juured Arulas. Esimene neist, Lutsu talu lähistele paigaldatud pink, valmis 2012. aastal ning on pühendatud Piret Barkalale, kes alustas küla ajaloolise blogi tegemist.

Madsa spordibaasi juures avati pink skulptor Ferdinand Sannamehele ja tunnustatud puulõikemeistrile Leopold Kompusele eelmisel aastal. Mõlemad on Madsal sündinud ja elanud. «Sel aastal täitub Sannamehe sünnist 120 aastat ning külarahvas plaanib sedagi tähistada juulis. Korraldame pisiplastika konkursi ja paneme välja fotonäituse Sannamehe töödest,» rääkis Eike Tasa.

Üks pinkidest, hariduse pink, asub endise Rebaste koolihoone juures. See valmistati tähistamaks 250 aastat hariduselu Arulas. «Veel on plaanis panna pink kirjanik Mats Traadile, hüdroloogia rajajale August Velnerile ja ka Karl Partsile – Eesti Vabariigi aegsele kolonelile, soomusrongide pealikule Vabadussõjas,» kinnitas Eike Tasa.

Eelmisel aastal elustati külarahva ühise asjaajamise tulemusena ka Emalätte, mille olemasolu on äramärkimist leidnud juba 1776. aasta krahv Mellini Liivimaa atlases. Fr. R. Kreutzwald kirjutas 1844. aastal maarahva kalendris, et Emalättest alguse saanud jõesooneke on üheks Väikese Emajõe alguslätteks. Emalätte puhastati, täideti kruusapadjaga, paigaldati infotahel ja pink ning lättesse asetati plaadiga kivi.

Koos korraldatakse talgupäevi ja tähistatakse tähtpäevi. Külaseltsil on põhjalik ja asjalik blogi, milles kajastatakse nii ajalugu kui tänapäevaseid tegemisi. Eelmisel aastal ilmus küla tegusate inimeste eestvõttel raamat «Arula koolide lood».

2014. aastal pälvis Arula küla Valgamaa MTÜde ja väärt kodupaiga konkursil ühtehoidva kodupaiga tiitli. Külavanem Voldemar Tasa pälvis Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupi aastapreemia orienteerumispäevakute ja -võistluste korraldamise eest. Tänu külaseltsi tegemistele on kogukond muutunud tegusaks ning küla paigaks, kus rahval on tore, mõnus ja huvitav elada.

Küla ajaloo uurija Piret Barkala mälestuseks paigaldati esimene pink Lutsu talu lähistele, haavapuust pingi valmistas Risto Lokk.

Pea kakskümmend aastat külavanema ametit pidanud Voldemar Tasa ind ja ettevõtlikkus pole siiani raugenud. Koos tegusate inimestega korraldatakse igal aastal külarahvale põnevaid ettevõtmisi.

Voldemar ja Eike Tasa Lutsu talust on kujunenud Arula külaelu ja -seltsi keskus, kus igal aastal korraldatakse külarahava kokkutulek ning peetakse muidki külaüritusi.

Arula Emaläte taaselustati eelmisel aastal külarahva eestvõtmisel. Emalätte ajalugu on põhjalikult uurinud külaelanik Mauri Mändoja (vasakult), tegusad külaelanikud Risto Lokk, Airika Pikk, Voldemar Tasa ja Eike Tasa (vett võtmas).

Elupõline Arula küla elanik Maret Lentso tunneb heameelt, et külas on tegusaid inimesi, kes külaelule on elu sisse puhunud ning sellele uue hingamise andnud.

Kuuendat põlve arulane Maret Lentso peab küla mõnusaks elamiskohaks

SIRJE LEMMIK
sirje.lemmik@ajaleht.ee

78aastane Maret Lentso, neiupõlvenimega Juus, on elupõline Arula küla elanik. Paaksi talu perenaine esindab talus juba kuuendat põlvkonda ning on Arulas kasvanud, koolis käinud ning enamik aastaid oma elust sealsamas möödanud saatnud.

«Mina läksin Arula mõisa kooli 1945. aastal. Sel ajal õppis seal 106 last ning koolijuhataja oli Jaan Ainla. Varsti tuli uueks juhatajaks Enn Lõhmus, kes oli selles ametis 1950. aastani. Siis muutus ka kool neljaklassiliseks,» meenutas Lentso oma kooliaega. Oma õpetajatest meenutas ta laulmisõpetajat Rosalie Varikut, kes kõndinud alati ringi mandoliiniga, ning Salme Kreppi, kes tunni ajal kudus ja heegeldas.

Lõbusaim seik, mis kooliajast meelde jäänud, oli, kui ta oma vend Gustav Juus tõkestas klassis noore saksa keele õpetaja Eha Rohtla tavapärase kõndimistee niidiga. «Õpetaja läks läbi niitide, kõik ragises ja õpetaja punastas ning oli nõutu. Lastel oli aga lõbu palju. Õnneks direktorini pahandus ei jõudnud, kuid edaspidi kõndis õpetaja klassi ette alati otse, mitte ringiga,» rääkis Lentso.

Veel mäletas ta, et jooksmine oli koolis keelatud, sest põrandad, mis asusid keldri kohal, olid niivõrd pehkinud ja lausa hõljusid. Lõbus oli nii koolis kui kooliteel Pringi tee kaudu, mis oli ühine 19 lapsele.

Maret Lentso on elus mõnda aega Arulast ka eemal olnud. Pärast kooli sai elatud kolm-neli aastat Tartus ja siis viis aastat pealinnas. 1961. aastal naasis ta kodutallu, abiellus ning sündisid lapsed. Peres on üles kasvatatud kaks tütart ja poeg, kes praegu on küll kodutalust läinud oma elu peale. «Loodan, et vanem tütar tuleb kord kodutallu tagasi, vähemalt pensionipõlveski,» mõtiskles Lentso.

Naine ise töötas 23 aastat lüpsjana kohalikus sovhoosis ning nüüd peab abikaasaga pensionipõlve. «Elul pole viga; kui oled kahekesi, saad kenasti hakkama. Aiakraam on ka omast käest võtta ja keldrist on alati midagi laua peale tuua,» rääkis vanaproua. Ta mäletab aegu, kui maal olid igas majapidamises loomad: lehmad, lambad, sead, kanad. «Ka meil oli kolm lehma ja lambad, nüüd on ainult mõni kana,» lisas ta.

Nooremana käis Maret rahvatantsus ja laulukooris. Muusika ja pillimäng on tema ellu kogu aeg kuulunud. «Olen iseõppija, mängin kitarri ja akordioni. Mees mängib mul ka mitut pilli,» nentis ta.

Vanaproua tunnustas külavanemat Voldemar Tasa, kes on külaelu hoogsalt käima tõmmanud. «Tänu tublidele eestvedajatele on meie küla elu väga aktiivne. Tuleb ainult ise agar olla ja üritustel osaleda. Toredad on meie küla kokkutulekud. Päris tore on kohtuda inimestega, keda pole pool sajandit näinud, või siis uute külaelanikega. Kuidas sa muidu uute inimestega tutvust teed – ikka ühiste ürituste ja ettevõtmiste kaudu.»

Arula küla on vanaproua sõnul elamiseks mõnus ja hea paik. «Siin on minu kodu, ilus loodus ja toredad inimesed. Ei mina lähe siit enam kusagile. Jõudumööda löön kaasa ka küla tegemistes,» kinnitas ta.

Arula küla ettevõtja Frants Seeri valmistatud saarepuust vannid on väga ainulaadsed, aga ka praktilised ja mugavad ning silmalegi kenad vaadata.

Arula vannid on kuulsad terves Euroopas

SIRJE LEMMIK
sirje.lemmik@ajaleht.ee

Elupõline Arula küla mees, Järve talu noorperemees Frants Seer tegeleb külas turismindusega juba üle kümne aasta. Neli aastat tagasi tekkis tal soov valmistada perele puidust vann. Esimesest puitvannist on nüüdseks välja kasvanud edukas ettevõte Khis OÜ, kus mees valmistab ainulaadseid ja eksklusiivseid puidust vanne, mida ekspordib ka Euroopa riikidesse.

Kaubamärk on patenteeritud ning ettevõtjal on kindel plaan enda disainitud vannidega minna selle aasta mais Milano maailmanäitusele. «Taolist tehnoloogiat kasutan ainult mina ja seetõttu ongi need ainulaadsed. Kasutan naturaalset termotöödeldud puitu, see ei ole lakitud ega kemikaalidega lamineeritud. Peamiselt valmistan saarepuust, kuid sobib ka tammepuit,» rääkis ettevõtja.

Iga puidust detaili vahele pannakse kummitihend, mis annab võimaluse kasutada puitu naturaalsel kujul. Detailide ühendamiseks liimi ei kasutata, vaid vanni on integreeritud trossisüsteem, mis hoiab detaile koos. Vannikomplekti kuuluvad ka üle- ja äravoolu avaused ning torud – nii nagu standardvannidelgi.

Vanne valmistab ettevõtja neli erisugust mudelit ning pidevalt käib ka nendele täienduste tegemine. «Oleme siiski veel alustav ettevõte, ühele poole oleme saamas alles tootearendusega,» sõnas mees. Vanne on võimalik kasutada korterites ja elamutes, kuid väljaski, sest valmistatakse ka ümmargusi kümblustünni sarnaseid vanne.

Ühe vanni tegemiseks kulub keskeltläbi kuu aega. Eelmisel aastal valmistati koos näidistega 13 vanni. Kolm-neli müüdi ära Eestis, ülejäänud läksid Inglismaale, Hollandisse, Austriasse, Soome ja Belgiasse. Kuna eksklusiivsed puitvannid maksavad neljast kuni viie tuhande euroni, käib nende valmistamine tellimuste alusel. «See, mida praegu näete, mille kallal olen ametis, on näidis ning läheb Peterburi,» sõnas mees. Sel aastal on ära müüdud kaks vanni.

Mees on ise oma ettevõtmistega rahul ning tunneb heameelt, et toodangul on nõudlust ning turg olemas. «Vannide valmistamine on mulle nii tõsine töö kui hobi üheskoos. Olen iseõppija,» lisas ta.

Ettevõtlusega alustamiseks sai mees EASist starditoetust. Leader-programmist saadud toetustega on soetatud vajalikud seadmed.

Küsimusele, mis on tulusam tegevusala, kas turism või vannide valmistamine, vastas ettevõtja, et mõlemad on olulised ning annavad sissetulekutest kumbki poole. Taluturismiteenuse pakkumiseks on asutatud Järve Arendus OÜ. Olemas on 20 ööbimiskohta.

Frants Seer on Arulas sündinud, kasvanud ja koolis käinud. Kuigi paegu elab ta koos perega Tartus, on ta oma igapäevaste ettevõtmistega seotud endiselt Arulaga.

Antsla vald

Antsla vallavalitsus kuulutab välja avaliku konkursi

majandusspetsialisti

ametikoha täitmiseks.

Nõuded kandidaadile:
- kõrgharidus;
- töökogemus majandusvaldkonnas;
- kohaliku omavalitsuse tööd reguleerivate õigusaktide ja seadusandluse tundmine;
- B-kategooria juhiluba.

Kasuks tuleb:
- arendusprojektide koostamise, juhtimise ja aruandluse kogemus;
- varasem töökogemus kohalikus omavalitsuses.

Kandidaat peab vastama avaliku teenistuse seaduse § 15 toodud nõuetele. Ametijuhendiga saab tutvuda Antsla valla kodulehel www.antsla.kovtp.ee.

Avaldus, **CV**, motivatsioonikiri ja kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide koopiad saata Antsla vallavalitsusele aadressil F. R. Kreutzwaldi 1, Antsla 66403 või e-posti aadressil vald@antsla.ee hiljemalt 6. aprilliks 2015.

Lisainfo telefonil 517 2897 või 785 5390 (vallavanem M. Prätz).

IRMA romantilised sokid **1.99€** ~~3.00€~~

YELLOW SPOTS printmustrilised sukkpüksid **13.52€** ~~16.90€~~

FAY erksavärvilised sukkpüksid **6.45€** ~~12.90€~~

Sokisahtel

Säravaimad SUPERPAKKUMISED leiad Sokisahtli e-poest

www.sokisahtel.net

- **Ostame METSAKINNISTUID, ka raiutud ja hüpoteegiga**
- **Ostame PÕLLUMAAD**

Küsi hinda! Teeme pakkumise!

PAPINIIDU 5, SILLAKESKUS, 80010 PÄRNU,
Tel 447 7900, 528 5263,
faks 447 7903, info@metsagrupp.ee

OÜ Metsagrupp

Oleme spetsialiseerunud tootmishoonete viilhallide, söödahoidlate, lautade, garaažide ja muude sarnaste hoonete püstitamisele.
Tel 508 4497,
e-post info@morgander.ee,
koduleht www.morgander.ee.

EDMEST EDM OÜ
ELEKTRITÖÖD
www.edmest.ee

KORTERELAMUTE PARKIMISALADE EHITUS-, LAIENDUS- JA HALJASTUSTÖÖD,

SISE- JA VÄLIELEKTRITÖÖD NING

PINNASE HORISONTAALNE PUURIMINE.

Tel 5668 7344,
info.edmest@gmail.com

OÜ A.K. MONTAGE

Seoses hajaasustuse programmi Valgamaa taotlusvooru avamisega teeme majapidamistele:

- vee- ja kanalisatsioonisüsteemide väljaehitust (septikud, imbväljakud, biopuhastid);
- juurdepääsuteede rajamist;
- silla või truubi ehitust;
- teeala kuivendamist (drenaažitööd).

Hinnapäringud saata e-posti teel aivar@montage.ee Info tel 5556 4441, www.montage.ee.

ДУХОВНЫЙ ЦЕНТР ВОЗРОЖДЕНИЕ

Vaimulik keskus
Uuestisünd

kutsub kõiki 22. märtsil kell 13
Valga kultuuri- ja huvialakeskuse ovaalsaali koguduse pidulikule avamisele.

Palvetame haigete ja sõltlaste eest.

Jumalateenistused laupäeviti kell 12 Pärna pst 1.

www.landeker.ee
OÜ LANDEKER

OÜ Landeker ostab metsa ja maad, sobib ka läbiraiutud ja hüpoteegiga maa, ettemaksu võimalus!

Tel 489 4055, 511 0415, 517 9866, faks 489 4962.

VESTMAN
PÕLLUVARA

OSTAME PÕLLUMAAD

5340 4975
polluvara@vestman.ee

www.vestman.ee

OSTAME PÕLLUMAAD

Pakkuda võib ka koos metsa ja hüpoteegiga

PARIM HIND! KIIRE TEHING!

tel 506 9600
ott@apslund.ee

VESMEL
www.vesmel.ee

Ostame metsakinnistuid ja kasvava metsa raieõigust

Tel 502 0471, 447 3672
info@vesmel.ee

HALDA TALU

PUHKEKESKUS

AASTARINGSELT HEA KOHT, KUS PIDUSID PIDADA!

MEIE PUBI – ÕIGE KOHT ÜLEMEELIKUTEKS PIDUDEKS KUNI HOMMIKUNI!

Ruumid igaks juhtumiks. Saun.
Me ootame teid Tõlliste vallas ligastes
Heinar tel 5665 2061, eesti ja vene keeles
Ulrich tel 5559 4476, saksa ja inglise keeles
www.kaldatalu.ee / tel 767 0512
puhkekeskus@msn.com

Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfond: Euroopa investeeringud maapiirkondadesse

NÕUETELE VASTAVUS

Põlvamaa Põllumeeste Liidu nõuandekeskus korraldab 27. märtsil kl 10 Sangaste seltsimajas Valgamaal

MAAPIIRKONNAS MAJANDUSTEGEVUSE MITMEKESISTAMISE INVESTEERINGUTOETUSE INFOPÄEVA.

Teemad:
*Toetuse eesmärgid, nõuded, hindamiskriteeriumid.
*Põllumajandustootjate lisategevuse võimalused.
*Tähelepanekud majandusaasta aruande koostamisel. Vead, mida saab taotlemisel vältida.

Lektorid Ulvi Ajalik ja Epp Säga
(Põlvamaa Põllumeeste Liidu Nõuandekeskuse konsulendid).

Infopäeva korraldamist toetab EL koolitus ja teavitustegevuse M1.1 raames ja on osalejale tasuta.

Palume osalusest teada anda tel 799 2928, 5660 8028, e-post pltl@estpak.ee.

Roger puit

AS ROGER PUIT OSTAB JÄTKUVALT ERAMETSKONNA LOOMISE EESMÄRGIL

TALUMAID

HOOLI OMA METSA TULEVIKUST.
HELISTA TEL 434 7647,
504 1062, FAKS 434 7710.
ROGERPUIT@HOT.EE

METSATERVENDUSE

OSTAME METSA- ja PÕLLUMAAD.

MÜÜME LIIVA JA KRUUSA.

Metsatervenduse OÜ, info tel 509 1575, ants@metsatervenduse.ee

LINNU TALU

Tule vii mind koju!

Linnu talu eluskanade müük Valgamaal Tagulas ning ringsõitudel täpsema infoga kodulehel.

Tagula küla, Tõlliste vald, Valgamaa, 767 9425
www.linnutalu.ee

20 aastat kogemust

OLEME ABIKS
kinnisvara müümisel ja ostmisel, üürile andmisel, üürile võtmisel ja hindamisel.

Raili Konsberg, maakler, hindaja, 501 6830, raili.konsberg@pindi.ee
Hans Heinjärv, maakler, 528 0812, hans.heinjarv@pindi.ee
Terje Tomson, maakler, 5381 1700, terje.tomson@pindi.ee

Vabaduse 27, Valga · 610 3903 · valga@pindi.ee · www.pindi.ee

Juhtiv kinnisvarabüroo Eestis! PINDI REALIA GROUP

Valgamaa Naiste Tugikeskus

norway grants

Vägivallast on väljapääs.
Aitame Sul seda leida.

TURVAKODUTEENUS
JUHTUMIPÕHINE NÕUSTAMINE
PSÜHHOLOOGILINE NÕUSTAMINE
ÕIGUSABI

Ööpäevaringne telefon
5303 2544

www.valganaistevarjupaik.ee
valgamaanaistetugikeskus@gmail.com

Õunapuude lõikamisest koduaias: lõikus tagab parema saagi

Esimeste ilusate kevadiste ilmadega hoogustuvad suvilates ja koduaedades kevadised korrastustööd. Iga aiapidaja suur katsumus on oma õunapuudele nii-öelda kaubandusliku väljanägemise andmine. Olles ise aastaid õunapuude lõikamisega tegelenud ja sellekohast õpet saanud, jagan oma tähelepanekuid ja mõtteid teistegagi.

REIN SÄINAS
rein.sainas@ajaleht.ee

Esimene asi, mida enne puu kallale minemist teha, on aeg maha võtta ja mõtelda, mis on lõikamise eesmärk ja mismoodi tahad, et puu pärast välja näeb. Igasugune vale lõikus kurnab puud. Üldjoontes on valida kas hooldus- või noorenduslõikuse vahel.

Hooldusõikuse puhul on tavaliselt tegemist vesikasvude ja sama aasta kasvude lõikamisega. Selle alla käib ka kuivade okste eemaldamine. Noorenduslõikuse puhul aga tehakse tavaliselt vana puu madalamaks ja hõredamaks.

Lõigata tuleb ka noori puid

Õunapuude hooldus algab juba noore istiku istutamisega. Sageli arvatakse, et kui noor puu on oma kohale istutatud, siis ei ole vaja kääridega kallale minna enne, kui puu juba kõrgustesse on kasvanud. Siiski vajavad lõikamist nii vanad kui noored puud ja seda igal aastal. Paraku tekib paljudel aiaomanikel soov puid lõigata alles siis, kui võra on tihedaks läinud ja aias hakkab päikest nappima ning õunadki kuidagi latvades ja neid kätte ei saa.

Lõikamine võimaldab juhtida võrsete kasvu just selles suunas, mida aiaomanik vajalikuks peab, kujundades puule tugeva ning ühtlase võra. Samas tuleks pidevalt lõigata haigeid ja üksteise vastu hõõrduvaid oksi. Liiga tihe võra ei lase läbi tuult ega päikest ja viljad kipuvad jääma väikesteks.

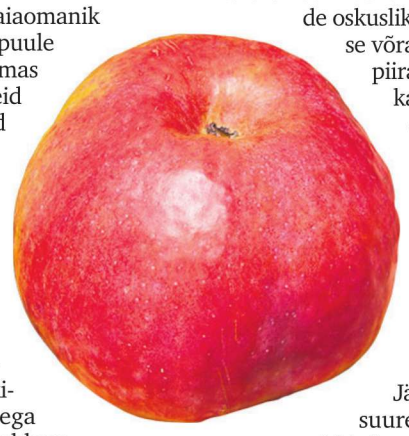

Üheaastasi pikki võrseid võiks kärpida kolmandiku võrra. Nii soodustatakse oksade ja külgpungade kiiremat arenemist. Iga-aastase lõikamisega on puule tekitatavad haavad väiksemad ega kurna seda ülemäära. Mida rohkem võrset või suuremaid oksi ära lõigata, seda intensiivsem on uute võrsete ja vesikasvude kasv.

Millal on õige aeg?

Koolkondi on erinevaid ning mõnel pool räägitakse, et õunapuid võib lõigata peaaegu aasta ringi. Päris nii see aga ei ole. Talvel ei ole mõistlik lõigata, kuna haavad jäävad kuni kevadeni avatuks. Sügise lõppedes asutab puu ennast puhkama ja sellel perioodil ei kasva lõikehaavad kinni. Talvel segab lõikamist tavaliselt ka pakane. Külmaga lõigates tekivad okstesse kergesti lõhed.

Varakevadine lõikus sobib eelkõige noorenduslõikuse tegemiseks ja töö võib ette võtta siis, kui pakane on möödas ja keskmine õhutemperatuur nullilähedane. Tavaliselt on hea aeg märtsis. Hilisem lühiajaline külm puudele enam kurja ei tee. Kui kuivi ja kahjustunud oksi ilma lehtedeta ära ei tunne, tasuks mõelda lõikamisele pärast jaanipäeva. Üldiselt tekitab kevadine lõikus mõttetult palju vesikasve.

Kõige parem aeg ongi pärast jaanipäeva või juulis. Suvise lõikuse kasuks räägib vesivõsude vähene tekkimine ja haavade kerge paranemine. Ka külmakahjustused on selleks ajaks välja tulnud ja kuivanud oksad on kõik näha. Suvise lõikusega harveneb võra ja viljad pääsevad päikese kätte. Samas saab korraga teha viljaalgete harvendamist, puu ei kurna ennast liigsete viljade kandmisega ära ning saab keskenduda uute õiepungade tekitamisele.

Lõikamisega tasuks pausi teha pungade puhkemisest kuni lehtede täiskasvamiseni. Sellel perioodil kasutavad puud kogu oma energia õitsemiseks, viljade, võrsete ning lehtede moodustamiseks. Pungade puhkemine oleneb ilmast, tavaliselt juhtub see aprilli lõpus, mai alguses.

Aiapidaja võiks harjutada õunapuu eest hoolitsemist suvel, sest kasvuajal on puudel kõige rohkem energiat ja see on suunatud õigesse kohta. Eriti mõttekas on noore õunapuu hooldust ga alustada suvel ja edaspidi lõigatagi seda ainult suviti, samas korjates ära üleliigsed viljad.

Mida lõikamisel tähele panna?

Isiklikult kasutan koolist õpitud metoodikat. Esmalt lõikan ära haiged, murdunud ja võrasse risti kasvavad oksad. Seejärel tuleb otsustada, kui suurt lõikust soovid. Kui on plaanis piirata puu kõrgust ja laiust, võib ära lõigata kuni kolmandiku võraosast. Tavaliselt toimin niimoodi puudega, mis on üle paarikümne aasta vanad ja/või hooldamata. Üldjuhul esimesel aastal ma sellega piirdungi. Vana ja väga jämeda tüvega ning kõrget õunapuud on soovitatav noorendada järk-järgult, kahe-kolme aasta kaupa.

Sageli on vanades aedades väga vanu ülikõrgeid õunapuid, millel on ära lõigatud kõik alumised oksad. Niisugust puud ei saa enam noorendada, et ärgitada uute viljakandvate okste kasvamist. Kõrgeks kasvada lastud vana puu lõikamine on tülikas ja üldiselt tulutu. Ka puu ei ole igavene. Nõnda oleks õigem, et iga põlvkond istutaks oma puu. Kui endal on otsust puu saatuse suhtes raske teha, võid kohale kutsuda asjatundja.

Noorte õunapuude lõikamist tuleb alustada kohe või siis oodata järgmist aastat. Teisel aastal tuleks noori kasve kindlasti kärpida. Noorte puude oskuslik lõikamine annab korrapärase võraga viljapuu ning ladvakasvu piiramine tagab sellegi, et puu ei kasva kõrgustesse ning hiljem on mugav õunu noppida.

Enne mõtle, siis tegutse

Õunapuule üldiselt lõikamine meeldib, aga pidev ja iga-aastane tugev noorenduslõikus, mille järel jäetakse vesikasvud võtmata, hoopis nõrgestab puud. Järgmisel aastal on vesikasvud suured ja mahlased. Tihtipeale miskipärast aiaomanikud ei eemalda neid ka järgmisel ja ülejärgmisel aastal.

Sageli arvatakse hoopis, et mahlased vesikasvud, mis pärast noorenduslõikust tulevad, on väärt asjad. Tegelikult võib neid pidada vale ja liiga jõulise noorenduslõikuse tulemuseks. Puu kasvatab meeleheitlikult uusi oksi sellepärast, et tal on vaja teha lehti, mille kaudu päike kinni püüda ja ellu jääda.

Vesikasvust aga kasvab jällegi uus õunapuu. Kui neid on palju, kasvab ka uusi õunapuid palju ja nad kõik on koormaks sellele ühele, kelle ilusaks lasite lõigata.

Kasutada tasub vaid teravaid lõikeriistu ja tuleb jälgida, et haav jääks sile. Kui lõikehaava äär jääb kare, tuleb see kohe pärast lõikust terava pussi või aianoaga siledaks siluda. Hiljem puit kuivab ja parandamine ei ole enam nii mugav ning puule mõnus.

Samuti ei tohi jätta tüükaid. Nende kaudu lähevad puu sisse haigused ja see võib kuni juurteni kahjustada saada. Tüügas on nagu käsn, mis kogub niiskust ja selle tagajärjel aja jooksul pehkib ning mädaneb, muutudes huumuseks ehk mullaks. Ka vähile meeldib sellele kinnituda. Oks tuleb saagida tüve ligidalt ehk oksakrae pealt. Igaks juhuks pikemat lõikekohta jättes jätad tüüka.

Ka tuleb hoolitseda tööriistade puhtuse ja teravuse eest. Mina puhastan enne lõikamist desinfitseeriva ainega kõik oma tööriistad ja seda eriti siis, kui olen kusagil teises aias vahepeal lõikamas käinud. Korralikult hooldatud ja teravad töövahendid tagavad tõrgedeta lõikuse ning aitavad vältida asjatuid riske.

Kellel tahtmist ja julget pealehakkamist, võiks oma aias ise puid lõigata. Kirjandust sellel teemal on laialdaselt, kuid soovitan osaleda ka praktilistel kursustel, kus oma ala spetsialistid jagavad lahkelt näpunäiteid ja soovitusi. Kui aga jõudu ja jaksu puu otsa ronimiseks ei jagu või endas kindel ei olda, soovitan otsida üles asjatundja, kes aias korra majja lööb. Oskamatu lõikamisega võib puu ära rikkuda ja selle parandamine läheb kulukaks ning aeganõudvaks.

1

2

3

1 Mõni aeg tagasi on puule tehtud tugev noorenduslõikus, mille järel hakkasid kohe vohama vesikasvud. Õigeaegselt eemaldamata kasvud on nüüdseks puule pigem koormaks ja võtavad liigselt ressurssi.

2 Ka see vana puu on omal ajal läbinud noorenduslõikuse ja nüüdseks olid vesikasvud juba suureks kasvanud. Puul on eemaldatud otse üles ja risti kasvavad oksad ning kärbitud võrseid. Puu korda saamiseks kulub veel aega.

3 Sellise vana ja hooldamata puu noorendamine ei ole enam otstarbekas. Kõrgeks kasvanud puu lõikamine on tülikas ja üldiselt tulutu.

FOTOD: REIN SÄINAS

Esmaspäev 23. märts

06.55 Terevisioon
08.55 Oru valitseja
09.45 Minuscule
09.55 Terevisioon*
11.55 Maahommik*
12.40 Reisile minuga*
13.05 Tareq Taylori Põhjamaade kokakunst*
13.35 Mõistlik või mõttetu*
14.05 Meie maailma nurk
14.35 Kahekõne (sub)*
15.00 Rakett 69*
15.30 8 mm ELU*
16.00 Holby City haigla
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Õnne 13
17.40 Oru valitseja*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.05 Osoon
20.35 Meie inimesed
21.00 Aktuaalne kaamera
21.30 Sport
21.40 Välisilm
22.10 Dok ISIS-e piiramisrõngas
23.05 Hallid kardinalid*
23.55 Ringvaade*

06.10 Lastega kodus*
06.40 Animasarjad
08.00 Reporter*
09.00 Keelatud armastus*
10.00 Natalia saatuse lained*
11.00 Kodus ja võõrsil
12.00 Sajandi armastus*
14.00 Heeringas Veenuse õlal
14.30 Süütu süüdlane
15.30 Lastega kodus
16.00 Küladetektiivid
17.00 Natalia saatuse lained
18.00 Keelatud armastus
19.00 Reporter
20.00 Köök
20.30 Kodutunne
21.30 Naabriplika
22.30 Mentalist
23.25 Motiiv
00.25 Komissar Rex
01.20 Harry seadus
02.05 Selfridge'i kaubamaja*
02.55 Reporter*

06.15 Animasarjad*
07.55 Saatuslik valik*
08.55 Meisterkokk*
09.55 Kirgede torm*
11.00 Vaprad ja ilusad*
11.45 Reisihitt*
12.15 Eesti otsib superstaari*
13.45 Padjaklubi*
14.15 Seitsmes taevas
15.15 Vaprad ja ilusad
15.50 Kirgede torm
17.00 Saatuslik valik
18.00 Meisterkokk
19.00 Seitsmesed uudised
20.00 Võta või jäta
21.30 Vabad mehed
22.30 Mf Nüüd sa näed mind
01.00 Hawaii 5-0
01.55 Politseipere

07.00 Animasarjad*
08.50 Mis mõttes?
09.00 Ringvaade* **09.25** Minuscule
09.35 Holby City haigla* **10.35** Suusaajakiri* **11.05** Ela sajani: Karl Plutus **11.30** Siin ja praegu: Andrus Vaarik **12.10** Eesti TOP 7* **13.02** ERR.ee uudised **15.30** Lassie* **16.00** Lastetuba **16.15** Animasarjad **18.30** Lastetuba **18.45** Džungliraamat **18.55** Oktonaudid **19.05** Põrsas Peppa **19.10** Väike kummitus Laban **19.20** AK (viipek) **19.30** AK (vk) **20.00** Esimeses ringis **21.00** Tõsise näoga mees **21.30** Liikuv kirgiis **21.35** Plekktrumm **22.20** Tallinn Music Week: Seitse aastat festivali **22.35** Mf Läbinisti moodne Millie

09.00 Seitsmesed uudised **09.30** Kodu keset linna* **10.00** Kutsuge Cobra 11* **11.00** Mf Võimas Joe Young* **13.30** Kodu keset linna **14.00** Kutsuge Cobra 11* **15.00** NCIS kriminalistid **16.00** Kutsuge Cobra 11 **17.00** A-Rühm **18.00** South Park* **18.30** Simpsonid* **19.00** Suure paugu teooria **20.00** South Park **20.30** Simpsonid **21.00** Kõige naljakamad koduvideod **21.30** Mf Jaht kulddraakonile **23.25** Puhkus Mehhikos **00.55** Suure paugu teooria* **01.50** NCIS kriminalistid*

08.30 Emmerdale **08.55** Lastega kodus* **09.55** Mf Rosamunde Pilcher: Valge tuvi saladus **12.00** Kodus ja võõrsil* **13.00** Doktor Oz* **14.00** Mf Karvapallide kättemaks **16.00** C-Komando* **16.30** Saladused* **17.00** Lastega kodus **18.00** Doktor Oz **19.00** Kodus ja võõrsil **20.00** Suur lotokolmapäev – Rooside sõda **21.00** Mf Metsik/ilus **23.00** Kuni surm meid lahutab **23.30** Sõbrad **00.00** Ellen **00.50** Reporter **01.45** O.C

06.30 M Klubi kolib Brüsselisse* **07.00** Reporter+ **08.00** Knight Rider* **08.55** Kalevipojad* **09.45** Kelgukoerad* **10.40** Eesti kõige-kõige **11.05** Jututuba **13.35** Mõrvaennetajad* **14.25** Kopteriässad* **15.20** Komissar Rex **16.15** Knight Rider **17.10** Kopteriässad **18.05** Mõrvaennetajad **19.00** Tuvikesed* **20.00** Kaks ja pool meest* **20.30** Kelgukoerad **21.30** Kriminaalne Venemaa **22.30** Stalini poeg **23.30** Conan **00.25** Tuvikesed **01.20** Kaks ja pool meest

Teisipäev 24. märts

06.55 Terevisioon
08.55 Oru valitseja
09.45 Minuscule
09.55 Terevisioon*
11.55 Tähendamisi*
12.00 Prillitoos (sub)*
12.55 Osoon (sub)*
13.25 Kevadine kärbes
13.35 Välisilm*
14.10 Lang Lang
15.00 Suusaajakiri*
15.30 Ajavaod
16.00 Holby City haigla
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Õnne 13
17.40 Oru valitseja*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.05 Vabariigi kodanikud
21.00 Aktuaalne kaamera
21.30 Sport
21.40 OP! film
22.10 Paksem kui vesi
23.05 Plekktrumm*
23.55 Ringvaade*

06.10 Lastega kodus*
06.40 Animasarjad
08.00 Reporter*
09.00 Keelatud armastus*
10.00 Natalia saatuse lained*
11.00 Kodus ja võõrsil
12.00 Kodutunne*
13.00 Köök*
13.30 Naabriplika*
14.30 Süütu süüdlane
15.30 Lastega kodus
16.00 Küladetektiivid
17.00 Natalia saatuse lained
18.00 Keelatud armastus
19.00 Reporter
20.00 Krimi
20.30 Radar
21.30 Viimane võmm
22.30 Must nimekiri
23.30 Mf Palgasõdurid
01.25 Põrunud puhkajad
01.50 Vampiir, vaim ja libahunt
02.35 Krimi*

06.15 Animasarjad
07.55 Saatuslik valik*
08.55 Meisterkokk*
09.55 Kirgede torm*
11.00 Vaprad ja ilusad*
11.45 Võta või jäta*
13.15 Vabad mehed*
14.15 Seitsmes taevas
15.15 Vaprad ja ilusad
15.50 Kirgede torm
17.00 Saatuslik valik
18.00 Meisterkokk
19.00 Seitsmesed uudised
20.00 Kaua võib!
20.30 Suletud uste taga
21.30 Padjaklubi
22.30 Sherlock New Yorgis
23.30 Mf X-meeste algus: Wolverine
01.35 Hawaii 5-0
02.25 Politseipere

07.00 Animasarjad*
08.15 Lastetuba* **08.25** Mily murrab pead* **08.35** Põrsas Peppa* **08.40** Väike kummitus Laban* **08.45** Indiaanipoiss Yakari* **09.00** Ringvaade* **10.05** Holby City haigla* **11.05** Plekktrumm* **11.50** Mf Läbinisti moodne Millie* **14.00** Tallinn Music Week* **14.19** ERR.ee uudised **15.30** Mina ja Miia* **16.00** Lastetuba* **16.10** Animasarjad **18.30** Lastetuba **18.45** Džungliraamat **18.55** Oktonaudid **19.05** Põrsas Peppa **19.10** Väike kummitus Laban **19.20** AK (viipek) **19.30** AK (vk) **20.00** Derek **20.25** Ööülikooli rännakud: Mari Tarand **21.25** Minuscule **21.30** AegRuum **22.25** Tallinn Music Week: Muusikajutud **22.40** Rich Hill* **23.30** Mf Kuradisaare kuningas

08.30 Seitsmesed uudised* **09.30** Kodu keset linna* **10.00** Kutsuge Cobra 11* **11.00** Mf Jaht kulddraakonile* **12.50** Kõige naljakamad koduvideod* **13.30** Kodu keset linna **14.00** Kutsuge Cobra 11* **15.00** NCIS kriminalistid **16.00** Kutsuge Cobra 11 **17.00** A-Rühm **18.00** South Park* **18.30** Simpsonid* **19.00** Suure paugu teooria **20.00** South Park **20.30** Simpsonid **21.00** Võimalik vaid Venemaal **21.30** Mf 13 **23.25** Puhkus Mehhikos **00.55** Suure paugu teooria* **01.50** NCIS kriminalistid*

08.30 Emmerdale **08.55** Lastega kodus* **09.55** Mf Inga Lindström – Armastuse asjad **12.00** Kodus ja võõrsil* **13.00** Doktor Oz* **14.00** Mf Metsik/ilus* **16.00** Suur lotokolmapäev – Rooside sõda* **17.00** Lastega kodus **18.00** Doktor Oz **19.00** Kodus ja võõrsil **20.00** Naabriplika **21.00** Velveti moemaja **22.35** Mu alasti saladus **23.05** Kuni surm meid lahutab **23.30** Sõbrad **00.00** Ellen **00.52** Reporter

06.30 Rooli võim* **07.00** Reporter **08.00** Knight Rider* **08.55** Conan* **09.45** Kelgukoerad* **10.40** M Klubi kolib Brüsselisse* **11.05** Jututuba **13.35** Mõrvaennetajad* **14.25** Kopteriässad* **15.20** Komissar Rex **16.15** Knight Rider **17.10** Kopteriässad **18.05** Mõrvaennetajad **19.00** Tuvikesed* **20.00** Kaks ja pool meest* **20.30** Kelgukoerad **21.30** Mf Mats minevikust **23.35** Conan **00.30** Tuvikesed **01.25** Kaks ja pool meest

Kolmapäev 25. märts

06.55 Terevisioon
08.55 Oru valitseja
09.45 Minuscule
09.55 Terevisioon*
11.55 Meie inimesed*
12.20 OP! film*
12.50 Kõlab hästi!*
12.55 Monument
13.55 Minuscule
14.00 Hommik Anuga*
15.15 Maahommik*
16.00 Holby City haigla
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Õnne 13
17.40 Oru valitseja*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.05 Pealtnägija
21.00 Aktuaalne kaamera
21.30 Sport
21.40 Foorum
22.30 Eesti lood
23.00 Võimu kants
00.00 Ringvaade*
01.05 Dok ISIS-e piiramisrõngas*

06.10 Lastega kodus*
06.40 Animasarjad
08.00 Reporter*
09.00 Keelatud armastus*
10.00 Natalia saatuse lained*
11.00 Kodus ja võõrsil
12.00 Viimane võmm*
13.00 Radar*
14.00 Krimi*
14.30 Süütu süüdlane
15.30 Lastega kodus
16.00 Küladetektiivid
17.00 Natalia saatuse lained
18.00 Keelatud armastus
19.00 Reporter
20.00 Suur lotokolmapäev – Rooside sõda
21.00 Saladused
21.30 Pilvede all
22.30 C-Komando
23.00 Rizzoli ja Isles
00.00 Restart*
00.55 Southland
01.40 Nero Wolfe
03.15 Reporter*

06.15 Animasarjad
07.55 Saatuslik valik*
08.55 Meisterkokk*
09.55 Kirgede torm*
11.00 Vaprad ja ilusad*
11.45 Kaua võib!*
12.15 Suletud uste taga*
13.15 Padjaklubi*
14.15 Seitsmes taevas
15.15 Vaprad ja ilusad
15.50 Kirgede torm
17.00 Saatuslik valik
18.00 Meisterkokk
19.00 Seitsmesed uudised
20.00 Appi tuleb selgeltnägija
21.00 Võimalik vaid Venemaal
21.30 Riskikuller
22.30 24: elada veel üks päev
23.30 Top Gear
00.40 Kalamehejutud Siberis
01.10 Puudutus
02.00 Moodne perekond
02.25 Appi tuleb selgeltnägija*
03.15 Võimalik vaid Venemaal*

07.00 Animasarjad*
09.00 Ringvaade*
10.05 Holby City haigla*
11.05 AegRuum **11.55** Tallinn Music Week* **12.14** ERR.ee uudised **15.30** Mina ja Miia* **16.00** Lastetuba* **16.15** Animasarjad **18.30** Lastetuba **18.45** Džungliraamat **18.55** Oktonaudid **19.05** Põrsas Peppa **19.10** Piknikutort **19.20** AK (viipek) **19.30** AK (vk) **20.00** Meie inimesed: Toivo (vk sub) **20.25** Kapital (vk sub **20.55** Minuscule **21.00** BFM esitleb lyhikas **21.30** Iberofest esitleb: Relv igas käes **23.00** Tallinn Music Week: Kunst ja maitsed **23.20** Elutants **00.15** R2 Live: Vaiko Eplik ja Eliit

08.30 Seitsmesed uudised* **09.30** Kodu keset linna* **10.00** Kutsuge Cobra 11* **11.00** Mf 13* **12.50** Võimalik vaid Venemaal* **13.30** Kodu keset linna **14.00** Kutsuge Cobra 11* **15.00** NCIS kriminalistid **16.00** Kutsuge Cobra 11 **17.00** A-Rühm **18.00** South Park* **18.30** Simpsonid* **19.00** Suure paugu teooria **20.00** South Park **20.30** Simpsonid **21.00** Võimalik vaid Venemaal **21.30** Mf Professionaal **23.15** Puhkus Mehhikos **00.45** Suure paugu teooria* **01.40** NCIS kriminalistid*

08.30 Emmerdale **08.55** Lastega kodus* **09.55** Inga Lindström – Frederiku süü **12.00** Kodus ja võõrsil* **13.00** Doktor Oz* **14.00** Velveti moemaja **15.30** Mu alasti saladus* **16.00** Naabriplika* **17.00** Lastega kodus **18.00** Doktor Oz **19.00** Kodus ja võõrsil **20.00** Kodutunne **21.00** Mf Ülepeakaela **22.55** Teleapsud **23.00** Kuni surm meid lahutab **23.30** Sõbrad **00.00** Ellen **00.50** Reporter **01.45** O.C

06.30 Krimi **07.00** Reporter **08.00** Knight Rider* **08.55** Conan* **09.45** Kelgukoerad* **10.40** Rooli võim* **11.05** Jututuba **13.35** Mõrvaennetajad* **14.25** Kopteriässad* **15.20** Komissar Rex **16.15** Knight Rider **17.10** Kopteriässad **18.05** Mõrvaennetajad **19.00** Tuvikesed* **20.00** Kaks ja pool meest* **20.30** Kelgukoerad **21.30** Mf Kahe/Võitlus **00.15** Conan **01.10** Tuvikesed

Neljapäev 26. märts

06.55 Terevisioon
08.55 Oru valitseja
09.45 Minuscule
09.55 Terevisioon*
11.55 Pealtnägija*
12.45 Laulukarussell 2015*
14.10 Vabariigi kodanikud (sub)*
15.05 Puutepunkt*
15.35 Meie inimesed*
16.00 Holby City haigla
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Õnne 13
17.40 Oru valitseja*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.05 Kahekõne
20.30 8 mm ELU
21.00 Aktuaalne kaamera
21.30 Sport
21.40 Kapital
22.10 MI: Poliitiline muusika
22.35 Jiri Kylian
23.30 Ringvaade*

06.10 Lastega kodus*
06.40 Animasarjad
08.00 Reporter*
09.00 Keelatud armastus*
10.00 Natalia saatuse lained*
11.00 Kodus ja võõrsil
12.00 Pilvede all*
13.00 Saladused*
13.30 Suur lotokolmapäev – Rooside sõda*
14.30 Süütu süüdlane
15.30 Lastega kodus
16.00 Küladetektiivid
17.00 Natalia saatuse lained
18.00 Keelatud armastus
19.00 Reporter
20.00 Laula mu laulu
21.30 Restart
22.30 Mf Elukas
00.10 Mf Ameerika lemmikud
02.00 Bordell 232*
02.50 Rooli võim*

06.15 Animasarjad
07.55 Saatuslik valik*
08.55 Meisterkokk*
09.55 Kirgede torm*
11.00 Vaprad ja ilusad*
11.45 Võimalik vaid Venemaal*
12.15 Appi tuleb selgeltnägija*
13.15 Riskikuller*
14.15 Seitsmes taevas
15.15 Vaprad ja ilusad
15.50 Kirgede torm
17.00 Saatuslik valik
18.00 Meisterkokk
19.00 Seitsmesed uudised
20.00 Reisihitt
20.30 Kättemaksukontor
21.35 Selgeltnägijate tuleproov
23.10 Õhtu
00.20 Livin' Aloha
00.50 Grey anatoomia
01.45 Ameerika õudukas: hullumaja
02.35 Wilfred

07.00 Animasarjad*
08.15 Lastetuba* **08.30** Hiirelabor* **08.35** Põrsas Peppa* **08.40** Piknikutort* **08.45** Indiaanipoiss Yakari* **09.00** Ringvaade* **10.05** Holby City haigla* **11.05** Ööülikooli rännakud* **12.05** Reis Aasiasse **13.05** Tallinn Music Week* **13.24** ERR.ee uudised **15.30** Väike prints* **16.00** Lastetuba* **16.15** Animasarjad **18.30** Lastetuba **18.45** Väike printsess **18.55** Oktonaudid **19.05** Loomaaia tee 64 **19.20** AK (viipek) **19.30** AK (vk) **20.00** Leiutiste maailm **20.30** Jäine planeet **21.20** Minuscule **21.30** Kaardimaja **22.20** Derek (Inglise 2014)* **22.45** Tallinn Music Week: Punklegendid ja muusikatöötuse raputajad **23.00** Eesti TOP 7 **23.50** Mf Viis augustipäeva

08.30 Seitsmesed uudised* **09.30** Kodu keset linna* **10.00** Kutsuge Cobra 11* **11.00** Mf Professionaal* **12.45** Võimalik vaid Venemaal* **13.30** Kodu keset linna **14.00** Kutsuge Cobra 11* **15.00** NCIS kriminalistid **16.00** Kutsuge Cobra 11 **17.00** A-Rühm **18.00** South Park* **18.30** Simpsonid* **19.00** Suure paugu teooria **20.00** South Park **20.30** Simpsonid **21.00** Võimalik vaid Venemaal **21.30** Mf Tappev jaht **23.25** Puhkus Mehhikos **00.55** Suure paugu teooria* **01.50** NCIS kriminalistide*

08.30 Emmerdale **08.55** Lastega kodus* **09.55** Mf Inga Lindström – Musta luige mõistatus **12.00** Kodus ja võõrsil* **13.00** Doktor Oz* **14.00** Mf Ülepeakaela* **15.50** Soovitused iseendale **16.00** Kodutunne* **17.00** Lastega kodus **18.00** Doktor Oz **19.00** Kodus ja võõrsil **20.00** Pilvede all **21.00** Vahemere köök **21.30** Kuula mu laulu **22.30** Kolm naist paadis **23.00** Kuni surm meid lahutab **23.30** Sõbrad **00.00** Ellen **00.50** Reporter **01.45** O.C

06.30 Kuldvillak* **07.00** Reporter **08.00** Knight Rider* **08.55** Conan* **09.45** Kelgukoerad* **10.40** Krimi* **11.05** Jututuba **13.35** Mõrvaennetajad* **14.25** Kopteriässad* **15.20** Komissar Rex **16.15** Knight Rider **17.10** Kopteriässad **18.05** Mõrvaennetajad **19.00** Tuvikesed* **20.00** Kaks ja pool meest **20.30** Kelgukoerad **21.30** Mf Saatuslik side **23.55** Conan **00.50** Tuvikesed **01.40** Kaks ja pool meest

Reede 27. märts

06.55 Terevisioon
08.55 Oru valitseja
09.45 Minuscule
09.55 Terevisioon*
11.55 MI: Poliitiline muusika*
12.25 Jiri Kylian
13.20 Kõlab hästi!*
13.25 Niimuudu om: Lõõtsameistrid
13.45 Kapital*
14.15 Foorum (sub)*
15.05 Osoon*
15.35 Reisile minuga*
16.00 Holby City haigla
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Õnne 13
17.40 Oru valitseja*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
19.30 Eesti teatri aastaauhindade gala
21.00 Aktuaalne kaamera
21.25 Sport
21.30 Jalgpalli EM 2016 valikmäng Šveits – Eesti
23.50 Jalgpalli EM 2016 valikmängude 5 . vooru tipphetked
00.10 Pealtnägija*
01.00 Sild*
01.55 Ringvaade*

06.10 Lastega kodus*
06.40 Animasarjad
08.00 Reporter*
09.00 Keelatud armastus*
10.00 Natalia saatuse lained*
11.00 Kodus ja võõrsil
12.00 Laula mu laulu*
13.30 C-Komando*
14.00 Eesti luurajad
14.30 Süütu süüdlane
15.30 Lastega kodus
16.00 Küladetektiivid
17.00 Natalia saatuse lained
18.00 Keelatud armastus
19.00 Reporter
19.55 Kuldvillak
20.30 Piire ületades
21.30 Nädalalõpp Kanal 2ga
23.00 Köök*
23.30 Mf Pimeduse rüütel
02.15 Bordell 232

06.15 Animasarjad
07.55 Saatuslik valik*
08.55 Meisterkokk*
09.55 Kirgede torm*
11.00 Vaprad ja ilusad*
11.45 Kättemaksukontor*
12.45 Selgeltnägijate tuleproov*
14.15 Seitsmes taevas
15.15 Vaprad ja ilusad
15.50 Kirgede torm
17.00 Saatuslik valik
18.00 Meisterkokk
19.00 Seitsmesed uudised
20.00 Me armastame Eestit
21.30 Keeris
22.30 Võimalik vaid Venemaal
23.00 Mf Jackass esitleb: Vastik vanaisa
01.00 Castle
01.55 Mf Õuduste öö

07.00 Animasarjad
08.15 Lastetuba* **08.35** Animasarjad **09.00** Ringvaade* **10.05** Holby City haigla* **11.00** Smallville **11.45** R2 Live* **12.15** Eesti muusikavideod **12.45** Tallinn Music Week* **13.02** ERR.ee uudised **15.30** Animasarjad **16.00** Lastetuba* **16.15** Animasarjad **18.30** Lastetuba **18.45** Animasarjad **19.20** AK (viipek) **19.30** AK (vk) **20.00** Köiksus ja tühjus **21.00** Laul lühikesest jõest **21.10** Tavaline hooaeg **21.20** Tuld kuningale **21.40** Suurmeistrid **22.10** Tallinn Music Week **22.25** Kuritegu* **23.25** Kaardimaja* **00.15** BFM esitleb. lyhikas: Väljakutse* **00.45** Eesti TOP 7*

08.30 Seitsmesed uudised* **09.30** Kodu keset linna* **10.00** Kutsuge Cobra 11* **11.00** Mf Tappev jaht* **13.30** Kodu keset linna **14.00** Kutsuge Cobra 11* **15.00** NCIS kriminalistid **16.00** Kutsuge Cobra 11 **17.00** A-Rühm **18.00** South Park* **18.30** Simpsonid* **19.00** Suure paugu teooria **20.00** South Park **20.30** Simpsonid **21.00** Võimalik vaid Venemaal **21.30** Mf 41aastane neitsi, kes pani Sarah Marshalli paksuks ja pidas seda ülikõvaks **23.05** Puhkus Mehhikos **00.35** Suure paugu teooria* **01.30** NCIS kriminalistid*

05.30 Taltsutamatu süda **06.20** Totaalne ärkamine! **08.30** Emmerdale **08.55** Lastega kodus* **09.55** Mf Inga Lindström – Mälestuste suvi **12.00** Kodus ja võõrsil* **13.00** Doktor Oz* **14.00** Kuula mu laulu* **15.00** Vahemere köök* **15.30** Kolm naist paadis* **16.00** Pilvede all* **17.00** Lastega kodus **18.00** Doktor Oz **19.00** Kodus ja võõrsil **20.00** C-Komando **20.30** Saladused **21.00** Mf Päevaraamat **23.30** Sõbrad **00.00** Ellen **00.50** Reporter

06.30 Eesti kõige-kõige* **07.00** Reporter **08.00** Knight Rider* **08.55** Conan* **09.45** Kelgukoerad* **10.40** Kuldvillak* **11.05** Jututuba **13.35** Mõrvaennetajad* **14.25** Kopteriässad* **15.20** Komissar Rex **16.15** Knight Rider **17.10** Kopteriässad **18.05** Mõrvaennetajad **19.00** Tuvikesed* **20.00** Kaks ja pool meest* **20.30** Kelgukoerad **21.40** Mf ibavõmm **23.35** Beaver Falls – üks vallatu suvi **00.25** Tuvikesed **01.20** Kaks ja pool meest

Laupäev 28. märts

07.30 Animasarjad
08.35 Lassie
09.00 Puutepunkt (sub)*
09.30 Eesti lood
10.00 Maahommik
10.45 Õnne 13 (sub)*
11.15 Pealtnägija (sub)*
12.05 Eesti lood*
12.35 Hommik Anuga*
13.50 Kodu
14.35 Eesti muusikavideod
14.55 Võimu kants*
15.50 Suurmeistrid*
16.25 Edur, Aints, Modigliani Estonia laval
16.40 Ballett Modigliani – neetud kunstnik
18.30 Aktuaalne kaamera
18.40 Dok Indohiina
19.35 Rakett 69
20.00 Õhinapõhised Peruus
20.30 Õnne 13
21.00 Aktuaalne kaamera
21.20 Sport
21.35 Hallid kardinalid
22.25 Inspektor Morse
00.10 Kuritegu
01.10 Tõnise ja Mäe vahel

06.10 Klikitähed
06.40 Kuulsuste naiste-vahetus
07.30 Reporter*
08.20 Hubert ja Takako
09.00 Aia- ja kodusaade
10.00 Lemmikretseptid
10.45 Hooaeg
11.30 Rooli võim
12.00 Subboteja
12.55 Radar*
14.00 Piire ületades*
15.00 Kodutunne*
16.00 Viimane võmm*
17.00 Pulmad
19.00 Reporter+
19.35 Galileo
20.35 Heeringas Veenuse õlal
21.35 Kuula mu laulu
22.35 Mf Puhkus
01.15 Mf Tee
03.05 Nero Wolfe

05.40 Kirgede torm
07.25 Animasarjad
09.00 Simpsonid
10.00 Heimari kokaklubi
10.30 Reisihitt
11.00 Nurgakivi
11.30 Naistesaade
12.00 Kättemaksukontor*
13.05 Vabad mehed*
14.05 Võimalik vaid Venemaal*
14.40 Miss Fisheri mõrvalood
15.55 Šura
18.00 Keeris*
19.00 Seitsmesed uudised
19.30 Mf Kung fu panda 2
21.25 Padjaklubi*
22.25 Mf Ostuhullu pihtimused
00.30 Mf Unelmate kodu
02.15 Šura*
04.45 Nurgakivi*

09.00 Punamütsike **10.00** Belka ja Strelka **10.05** Laulukarussell 2015* **11.35** Laul lühikesest jõest* **11.45** Tavaline hooaeg* **11.55** Tuld kuningale* **12.15** Meie sõber jalgratas* **12.30** OP! film* **12.55** MI: Poliitiline muusika* **13.25** Tallinn Music Week* **13.45** Reis Aasiasse **14.45** Tõsise näoga mees* **15.15** Esimeses ringis* **16.15** Smallville* **17.00** Hanni ja Nanni **18.30** Lammas Shaun* **18.35** Joona jutud **19.00** Mesilane Maia* **19.10** Näh* **19.20** AK (viipek) **19.30** AK (vk) **19.45** Plekktrumm* **20.30** Relvade smugeldamine **21.30** Teatriõhtu Macbeth **00.05** Relv igas käes*

07.15 Kaunitar ja koletis **11.15** Louie **11.45** Mf 41aastane neitsi, kes pani Sarah Marshalli paksuks ja pidas seda ülikõvaks* **13.30** Liiga **14.00** Isad **14.30** Kontor **15.00** Salajane ladu **16.00** Purjus ajalugu **16.30** Simpsonid* **17.00** Alexela Korvpalli Meistriliiga **19.00** Ninjasõdalased **19.30** Viikingid **20.30** Simpsonid **21.00** Top Gear **22.05** Mf Paranormaalne aktiivsus 3 **23.40** Peata ratsanik **00.35** Viikingid* **01.35** Simpsonid **02.00** Mf Paranormaalne aktiivsus 3* **03.30** Peata ratsanik*

05.30 Donna Hay kerged eined **06.00** Mf Armastus fjordi ääres: Tuule laul **07.45** Superlapsehoidja **09.00** Nurjatud koerad **09.30** Sõbrad* **12.00** Mf Päevaraamat* **14.30** Miss Marple **16.37** Soovitused iseendale **16.45** Aia- ja kodusaade **17.45** Lemmikretseptid **18.30** Laula mu laulu **20.00** Säravad naised **21.00** Mf Lilly Schönauer: Kus algab armastus **23.00** Mf Utta Danella: Suudlus äratuseks **00.50** Reporter+ **01.20** Bordell 232 **02.10** Mf Armastus fjordi ääres: Tuule lau

06.30 Postimees **08.10** Reporter **09.00** Komissar Rex* **10.50** Conan* **12.30** Mf Saatuslik side* **14.45** Mf Kahe/Võitlus* **17.15** Mf Libavõmm* **18.55** Vice – Lapsmõrvarid **19.30** Kalevipojad **20.30** Kõige rajum telemäng **21.00** Ära seda kodus proovi! **21.30** Mf Poseidon **23.25** Mf Peksupoisid **01.00** Kõige rajum telemäng* **01.25** Ära seda kodus proovi!* **01.50** Night Chat

Pühapäev 29. märts

07.30 Animasarjad
08.45 Lastetuba
09.00 Tähendamisi
09.05 Prillitoos
10.00 Hommik Anuga
11.15 Tareq Taylori Põhjamaade kokakunst
11.45 Puutepunkt
12.15 Dok Indohiina*
13.10 Kevadlaulud Saaremaal
13.30 Eesti lood
14.00 10 minutit Peeter Toomaga
14.10 Eesti teatri aastaauhindade gala*
15.45 Paksem kui vesi*
16.45 Inspektor Morse*
18.30 Aktuaalne kaamera
18.40 Ajavaod
19.10 Noore teatri sünd – Must Kast
19.55 Miranda
20.25 Wikmani poisid
21.00 Aktuaalne kaamera: Nädal
21.40 Sport
22.00 Kõlab hästi!
22.05 Sild
23.05 Hommik Anuga*
00.20 Kodu*
01.05 ETV live

06.10 Rooli võim*
06.35 Galileo*
07.25 Doktor Contraptus
07.55 Tom ja Jerry
08.20 Boa vanaema
08.30 Käib küll!
08.40 Kuldvillak*
09.15 Meie aasta Hiinas*
10.05 Nädalalõpp Kanal 2ga*
11.35 Laula mu laulu*
13.05 Naabriplika*
14.05 Pilvede all*
15.05 Mf Veneetsia igavesti
17.00 Mf Katie Fforde – Meri sinus endas
19.00 Reporter+
19.35 Meie aasta Hiinas
20.25 Sajandi armastus
22.15 Selfridge'i kaubamaja
23.15 Mf Populaarsed vaenlased
01.50 Mf Bandslam
03.40 Nero Wolfe
05.10 Reporter+*

05.40 Kirgede torm
07.25 Animasarjad
09.00 Simpsonid
10.00 Mf Kung fu panda 2*
11.50 Me armastame Eestit*
13.25 Reisihitt*
14.00 Appi tuleb selgeltnägija*
15.10 Stop!*
15.50 Midsomeri mõrvad
17.55 Kättemaksukontor*
19.00 Seitsmesed uudised
19.30 Eesti otsib superstaari, 7
21.00 Mf Narnia kroonikad: koiduränduri teekond
23.15 Valgekrae
00.15 Sherlock New Yorgis*
01.15 Miss Fisheri mõrvalood*
02.20 Midsomeri mõrvad*
04.05 Võimalik vaid Venemaal*
04.30 Stop! *
04.55 Seitsmesed uudised

09.00 Hanni ja Nanni **10.25** Animasarjad **11.00** Jäine planeet **11.45** Kaunid päevad, rõõmus aeg **12.45** Georg* **14.30** Colas Breugnon* **15.20** Siin ja praegu* **16.00** Kõiksus ja tühjus* **17.00** Punamütsike* **18.00** Kaelkirjak **18.10** Rüblik **18.20** Animasarjad **19.20** AK (viipek) **19.30** Aktuaalne kaamera + (vene keeles) **20.00** TV 10 olümpiastarti **20.30** Teemaõhtu: Uus Eesti anima. Animaraton. **20.45** Lisa Limone ja Maroc Orange: tormakas armulugu **21.55** Põhjatäht **22.10** Papa **22.25** Lendurid koduteel **22.45** Alateadvuse maja **22.55** Teisel pool metsa **23.05** Must stsenaarium **23.20** XYZtopia **23.35** Eesti TOP 7 videod

06.35 Kaunitar ja koletis **09.10** Clevelandi show **10.10** Bobi burgerid **11.10** Mf Küberkius **13.00** Noor Meister 2015 **13.30** Liiga **14.00** Louie **14.30** Kontor **15.00** Salajane ladu **16.00** Purjus ajalugu **16.30** Rajalt maha **17.30** Kirvemehed **18.30** Ninjasõdalased **19.30** Totaalne muutumine: kodu-eri **20.30** Simpsonid **21.00** Vormel 1: Malaisia GP **23.30** Top Gear* **00.35** SAF3 **01.30** Californication **02.00** Ninjasõdalased* **02.55** Kirvemehed*

05.30 Donna Hay kerged eined **06.00** Mf Lilly Schönauer: Kus algab armastus* **07.45** Superlapsehoidja **09.00** Nurjatud koerad **09.30** Kuni surm meid lahutab* **11.30** Gok Wan kokkab **12.00** Ellen* **16.30** Hooaeg **17.10** Säravad naised* **18.10** 10 aastat nooremaks **20.05** Piire ületades **21.00** Mf Ohtlikud mõtted **23.00** Mf Utta Danella: Tähtede poole **00.50** Reporter+ **01.20** Bordell 232 **02.10** Piire ületades* **02.55** 10 aastat nooremaks* **04.35** Nurjatud koerad* **05.00** Staariminutid **05.05** Reporter+*

06.30 Postimees **08.10** Komissar Rex* **10.50** Conan* **12.30** Stalini poeg* **13.30** Mf Mats minevikust* **15.25** Mf Peksupoisid* **17.10** Mf Poseidon* **19.00** Rooli võim **19.30** Krimi* **20.00** Kuldvillak **20.30** Halb õpetaja **21.00** Ära seda kodus proovi! **21.30** Mf Pearl Harbor **00.50** Beaver Falls – üks vallatu suvi* **01.45** Night Chat

TÖÖ

Pakume tööd **siseviimistlejatele.** Tel 5554 8863.

SÕIDUKID

1994.-2006. a **autode kokkuost**. Tel 553 3060.

PÕLLUNDUS

Müüa **turbaga hobusesõnnik**, 3 €/75-l kott. Põllult ise korjates tasuta. Tel 5666 5857. Taheva, Lepa küla.

KINNISVARA

Müüa **elamumaa** Tõrvas. Tel 527 2630.

Müüa **väike maja Valgas** Petseri 14 (64 m²). Maja on heas korras ja sissekolimiseks vaba. Hind KOKKULEPPEL. Tel 528 6426.

Müüa Valgas Petseri tn **1-toaline** kõigi mugavustega renoveeritud ja mööbleeritud korter. Korteris soe vesi boileriga, vannitoas põrandaküte, dušinurk, pesumasin. Aknad, uksed, põrandad vahetatud. III korrus. Kulud madalad. Hind 4500 eurot. Info tel 510 3256.

Ostame **võsastunud põllumaad ja metsa** üle Eesti. aivo@pollud.ee, tel 512 0798.

Ostan **1-2toal ahik** krt Valgas. Tel 5919 3329 kl 14-17.

Ostan **maad, metsa**. Tel 511 1666.

Ostan **maakodu või maad Otepää lähistel**, soovitav veekogu olemasolu. Võimalik ka **vahetus uue korteri vastu Tartus või Tallinnas.** Tel 5906 8972.

Ostame metsakinnistuid

OÜ Södra Metsad
Merivälja tee 1, 11911 Tallinn
Tel 516 3569
Fax 609 8055
e-mail taavi.mullerson@sodra.ee

SÖDRA

Müüa Valgas Turu 5 **pool maja** (vajab remonti, h 7300 €). Tel 513 2919, 5303 2791.

OÜ ESTEST PR ostab **metsa- ja põllumaad**. Tel 504 5215, 514 5215.

METSAMATERJAL

OÜ OK Mets ostab **raieõigust, metsamaad, ümarmaterjali.** Ülestöötamine ja transport. Tel 527 8119 ja 503 3379.

Ostan **okaspuupalke** kuni 75 €/tm. Tel 525 8067.

TEADE

EÕRL Memento Valgamaa Ühenduse juhatus teatab, et 1949. aasta **märtsiküüditamise mälestusüritus** toimub Keeni raudteejaamas 25. märtsil algusega kl 11. Buss üritusele sõitjatega väljub 10.30 Siili keskuse juurest ja 10.35 Valga jaamast. Ürituse järgselt algusega kell 12.30 toimub ühenduse üldkoosolek Kungla tänav 15 Valgas (Puuetega Inimeste Kojas).

TEENUS

Bauen OÜ teostab **katuse-, fassaadi-, üldehitus- ja remonditöid.** Tel 5373 3899.

Ehitus- ja remonditööd. Fontana Projekt OÜ, tel 5690 0444.

Ennustusliin 24/7/365, kõneminuti hind 1,08 €. Kui sul on küsimus, on olemas ka vastus! Helista tel 900 9889.

GRUNDAR PUIT OÜ

Metsakinnistute ja raie ost (sobivad ka osaliselt raiutud ja hüpoteegiga koormatud metsakinnistud)
Aitame metsakavade koostamisel ja paberite vormistamisel
Tel 525 9788 • harry@grundar.ee
faks 443 0376 • Tehnika 15, Paikuse

Ennustusliin, tel 900 2202, tariif 1 €/min.

KAARDID ENNUSTAVAD. Tel 900 1727, 24 h, h 1,09 €/min.

Kaevetööd. Vee- ja kanal.torude ehitus. **Septikute** müük. Tel 5556 4441.

Kaevude puhastus. Tel 5813 5496.

KATUSEEHITUS (lame- ja viilkatused), üldehitustööd. Tel 5629 8738, info@palmergrupp.ee.

Ohtlike puude langetamine ja puude hooldus, info@treeservice.ee Tel 5664 1413.

Ohtlike puude langetamine. Tel 5679 6176.

Puurkaevude rajamine ja puhastamine. Vee- ja kanalisatsioonitorustike, septikute ja süvaveepumpade paigaldus. Tel 502 1279, 526 9604, www.puurkaevumeistrid.ee.

Rakkekaevude kaevamine, puhastamine ja remont. Vajadusel ülemiste rakete vahetamine. Tel 557 4792.

Salvkaevude kaevamine, puhastamine, remont. Tel 5679 3951.

Salvkaevude valmistamine aasta ringi. Betoonrakete müük. Info tel 5620 2420. www.amendero.eu/kaevud.

Soodsad viisateenused Venemaale. OÜ Vaatevinkel, tel 662 1978, www.vaatevinkel.ee

Soojustamine puistevillaga. Tel 5665 0604, 502 0066.

Teemantpuurimine. Tel 5668 9845. www.teemantpuur.eu

Laenud auto või kinnisvara tagatisel, käenduslaen ning tagatiseta väikelaen

kiirlaen24.ee

LIHTNE ASJAAJAMINE

TASUTA INFOTELEFON 800 2424

Lisainfo saamiseks ja täpsemate tingimustega tutvumiseks palume kontakteeruda meie konsultandiga. Aleksandri 1-36, Tartu, tel 730 2155.

Soojustusvaht - parim materjal elumajade seintes olevate tühjade õhuvahede täitmiseks. Töö kiire ja odav. Tel 5812 0069, 5569 7057.

Teostame katuse-, fassaadi- ja üldehitustöid. Tel 506 2377.

Torutööd. Tel 5813 5496.

Veo- ja kolimisteenus. Linnas 6 €, linnast väljas 0,40 €/km. Vajadusel mööbli kokkupanek. Tel 5909 0312.

KH Kivimeister OÜ, **tänava- ja sillutuskivide paigaldus, haljastus**. msks@hot.ee

OÜ Semt teostab **korteriühistute tervikrenoveerimist.** Tel 506 2377.

SINIMÄND OÜ - pikaajalisega kogemusega metsandusettevõte pakub **metsa ülestöötamisteenust** Valgamaal. Hind alates 8 €/tm kompleksteenus, alates 4 €/tm lõikusteenus, alates 4 €/tm väljaveoteenus. Tel 517 9951, 5559 7802

Tark majaomanik ei looda korduvalt soojale talvele, vaid süstib **seinad soojaks**. www.therm.ee, tel 5660 6010.

Teostame **korterite ja majade remonti**. Maalritööd, plaatimistööd, vannitoad, saunade ehitused, lagede ja põrandate paigaldus. HINNAD SOODSAD. Tel 5839 8383.

Teostame järgnevaid **ehitustöid**: vanade vundamentide remont, palkide vahetus hoonetel, puitkarkasside ehitus, fassaaditööd ja lammutustööd. Tel 5823 8625.

HAUAKIVID
Vabaduse 16 Valga
E-R 9 - 16
lõuna 12 - 13
L 9 - 13
Tel: 7671154, 56221099
www.hauakivi.ee
SUUREM VALIK * SOODSAM HIND

Vannide emailimine, akrüülimine. Tel 557 0877.

MÜÜK

Ehitusliku saematerjali müük. Pidevalt suur valik ja soodne hind. Transpordi võimalus. Tel 522 9571.

Kuivad kütteklotsid lahtiselt ja pakitult, kaminapuud, turba- ja puitbrikett, pelletid. Vedu. Tel 506 8501.

Kuiv lepp (50 cm). Tel 5354 2420.

Küttepuud, 6 rm koorem. Tel 528 6403.

Sauna- ja suitsuahjud, kaminad, pliidid ja **boilerid**. Tel 505 4355.

Saunavooder 8,50 €/m². Tel 5645 2170, pakkpuit.ee

Toores lepp (halu pikkus vastavalt soovile). Tel 5354 2420.

Voodri- ja põrandalauad. Haavavoodrilauad ja lavalauad. Vedu. Tel 5666 4217.

Müüa **ehituslaudu ja prusse,** hind al 150 €/tm. Tel 508 3045.

Müüa **kamina-, pliidipuid** ja **kütteklotse võrgus.** H al 1,50 €. Tel 528 6403.

Müüa **kütteklotsid** (5-50 cm, hind: 6 rm / 145 €). Tel 508 3045.

Müüa **küttepuid**. Tel 5657 7277.

Müüa **lõhutud küttepuid**, koos veoga Tõrva piirkonnas. Tel 523 0118.

Müüa **lõhutud lepaküttepuid** (30 cm, 40 cm, 50 cm), hind al 28 €/rm. Tel 508 3045.

Müüa **põranda-, voodri- ja ehituslaudu.** Erinevad laiused. Vedu tasuta. Tel 506 4651.

Müüa **saematerjali, voodri- ja põrandalaudu**. Transport tasuta. Tel 525 8911.

Müüa **suitsuvorsti ja maasinki** väikehulgi, kohaletoomisega. Tel 5351 7414, 5196 2628.

Müüa **SÖÖDAKARTULEID** suuremates kogustes. Transport kokkuleppel. Tel 5694 9887.

Müüa **TOIDUKARTULEID** „Vineta". Suurus 50 mm - 4 € / 25 kg; 40-50 mm - 3 € / 25 kg. Pakendatud võrkkotti. Alates 100 kg kojutoomine kokkuleppel. Tel (+372) 524 4403.

Müüa **voodri- ja põrandalaudu, krunditud välisvoodrilaudu.** Vedu tasuta. Tel 503 1859.

Müüa kombineeritud saag 1,5 kW, tsirkulaarsaag 1,5 kW, DM 250, puidufrees vertikaal 3 kW, höövel tsirkulaar 3 kW, DM 400L = 160, tapipuur. Tel 518 7295.

Müüa kuivi **pakitud kütteklotse** ja **kaminapuid, pelleteid** ning **puit- ja turbabriketti** alusel. Vedu tasuta. Tel 433 3130, 523 8503.

Müüa soodsa hinnaga **talusealiha**. Vajadusel tükeldamine. Tel 5354 3002 või 505 9151.

Müüa **kuivi kütteklotse** 45 l võrkkottides, 1.40 €/kott. Tel 5801 5192.

Müügil **turba- ja puitbrikett**. Tel 766 9331, www.silvaagro.ee

Ostame veiseid
(lehmad, mullikad, pullid)
Ostame lüpsikarja,
kuni 200 lüpsilehma koos vasikate ja mullikatega
Tasume kohe, soovi korral sularahas ning viime ära oma transpordiga
NTN Teenused OÜ
Tel 5551 2929

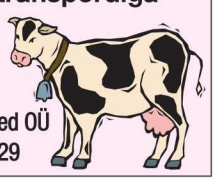

Müüa **lõhutud küttepuid** (lepp 28 €/rm, kask 33 €/rm), metsakuiv 28 €/rm veoga Valgas. Tel 5398 3286.

OST

6 t kallutav **käru** 2PTS-6, Zil-i **haagis** GKB-819. Tel 5694 0400.

Ostame virnastatud **võsa**. Ka väikesed kogused! Tel 513 1495, alari. siirak@swkytus.ee

Ostan **metsa ja maad** kuni 12 000 €/ha. Tel 525 8067.

Ostan **metsa ja maad** kuni 12 000 €/ha. Tel 525 8067.

Soovin osta **GAZ 69 kere**. Võib pakkuda ka üksikuid detaile. Tel 5331 0430.

Soovin osta METSA- JA PÕLLUMAAD, tasun õiglast hinda! Tel 503 0339.

LEITUD

19. märtsil Valgast Pärna puiesteelt püütud **kaks täiskasvanud kassi**. Ootavad omanikke Valga kodutute loomade varjupaigas Laatsi 11a. Tel 529 9880.

KASUTATUD ASJAD

Ostan **vanaaegse saaniteki, raamatuid, fotosid, postkaarte, maale, graafikat,** ikoone, münte, paberrahasid, teenetemärke, spordimärke, ordeneid, mööblit, portselanist ja klaasist nõusid, vanu õllepudeleid, kellasid, ehteid, mereteemalisi esemeid jne. Tel 5829 9810.

Ostan MTZ-05 **motoploki** koos riistadega, ei pea töötama. Tel 5687 4437.

OSTAN **veneaegseid esemeid:** raamatuid, postkaarte, kellasid, rinnamärke, rahasid, mänguasju, mööblit, lampe-valgusteid, fotoaparaadi, raadio ja palju muud. Kõik vana huvitab! Tel 5845 5341.

Ei päike enam nii eredalt sära,
sest emake kallis läks jäädavalt ära...

Südamlik kaastunne Arvole kalli ema
HELJU TÄÄRI
kaotuse puhul.

Ellen perega, Anneli perega, Eneli perega, Angela perega ja Innar

Kõik seni on lapsed,
kui elavad emad
ja saatuse poolest
rikkad on nemad...

Teatame kurbusega, et on lahkunud meie kallis ema, vanaema, vanavanaema ja ämm
LEIDA LEPP
01.06.1930-17.03.2015

Leinavad tütar ja poeg peredega.

Ärasaatmine 21. märtsil kell 13 Sinilillest Toogipalule.

Aeg annab, aeg võtab,
aeg mälestused jätab...

Mälestame armast täditütart
LEIDA LEPPA.
Avaldame südamlikku kaastunnet Mairele ja Endlile peredega kalli ema, vanaema ja vanavanaema kaotuse puhul.

Maie, Lembit ja Ülle peredega

Iga lahkumine on raske,
iga teelesaatmine kurb....

Südamlik kaastunne Ilme Sitikule kalli ema
HELI ERIKU
kaotuse puhul.

Tsirguliina Keskkooli koolipere

Aeg annab, aeg võtab,
aeg mälestused meile jätab...

Südamlik kaastunne Heinole ja Ilmele perega
HELI ERIKU
kaotuse puhul.

Aino, Hele, Kaja ja Enel

Need armsad, kellest äkki jääme
ilma, on tegelikult alles - meie
sees. Nad on ligi, ei torka silma,
nii nagu valgus päiksekiire sees...

Südamlik kaastunne Heinole, Ilmele, Peetrile, Pireti ja Argo peredele kalli
HELI ERIKU
kaotuse puhul.

Mälestavad Luule ja Heino.

Elu ongi vaid sild
me tulemise-minemise vahel...

Südamlik kaastunne Ene Valgepeale perega kalli venna
JANNO LIIVI
surma puhul.

Irina, Leida, Henn

Tuul nii tasa puude ladvus liigub,
linnud unelaulu laulavad...

Siiras kaastunne Heinole, Ilmele, Peetrile, Piretile ja Argole peredega kalli
HELI ERIKU
kaotuse puhul.

Maria, Jaan ja Anneli perega

Olgu koit sulle küünlaleegiks,
õhtulambiks ehajoon...

Mälestame kallist vanatädi
HELI ERIKUT.
Südamlik kaastunne Heinole ja Ilmele perega kalli abikaasa, ema, vanaema ja ämma kaotuse puhul.

Heldur laste peredega ja Veera

Südamlik kaastunne lähedastele
HELI ERIKU
kaotuse puhul.
Sirje ja Kalev, Siiri ja Raivo, Linda ja Valdur, Aini ning Hele

Südamlik kaastunne Hugo Müllerile perega kalli ema
ENE MÜLLERI
kaotuse puhul.
Hummuli Agro OÜ

HELJO LEHT
21.03.1930-08.10.2010
Süütame küünla ja mälestame kallist ema ja õde 85. sünniaastapäeval.
Malle, Marko, Monika, Silvar, Kalle, õde Hilda ja vend Aksel

Mälestame kallist tädi
ENE MÜLLERIT.
Tunneme kaasa poegade peredele.
Õelapsed peredega

ISSN 1406-6769

SIMPLY CLEVER

ŠKODA

S|E|B ERIPAKKUMINE: Rapid Spaceback „Võtmed kätte" 149€ eest kuus!

Sisaldab sõiduki registreerimise teenust, ohutus-paketti, ARK riigilõivu, talverehve ja kaskokindlustust.

Rapid Spaceback ei ole „lihtsalt mingi" tavaline luukpära! See on mudel, milles on ühendatud universaal, luukpära ja kupee, pakkudes tagaistmel reisijatele kõige enam põlve ja pearuumi omas klassis. Spacebacki disaini on pärjatud ihaldus-väärseima **"Red Dot"** disainiauhinnaga.

Hea hinnaga erimudel **Octavia COMFORT** on praktilise inimese unistus! Varustuses: metallikvärv, talverehvid, tehase alarm, valuveljed, konditsioneer, esiistmete soojendus, püsikiirusehoidja, 7 turvapatja, elektrooniline juhitavuskontroll, CD/MP3 raadio ja palju muud!

Värskelt jõudsid müügile uus **Octavia Scout 4x4** ja omas klassis pea ainuke nelikveoline luukpära, uus **Octavia HB 1.8 TSI DSG 4x4**. Kokku on ŠKODA valikus 20 erinevat 4x4 mudeliversiooni!

Detsembris jõudis Eestis müügile **uus Fabia luukpära** ja jaanuari lõpus **Combi** kereversioon, mis üllatavad disaini, tehniliste lahenduste ning ökonoomsete mootoritega.

EMOR 2014 Car Brand Health uuringus osalenud inimeste hinnangul on Škoda madalaimate ülalpidamiskuludega automark Eestis! Võime kindlalt väita, et **ŠKODA on** täna **parem** kui kunagi varem!

Valige sobiv esindus, tulge konsultatsioonile ja **leiame Teile sobivaima lahenduse!**

Uus Fabia
Hind alates 9990 €

Rapid Comfort
Hind alates 12 990 €

Octavia Comfort
Hind alates 14 990 €

Uus Yeti
Hind alates 16 460 €

Uus Superb Combi AllDrive
Hind alates 19 990 €

Uus Octavia Scout 4x4
Hind alates 27 940 €

Tulge proovisõidule ja hindame ära teie tänase sõiduki!

ŠKODA Tallinn • Tallinn, Paldiski mnt 73 / Pirni 1 • Telefon: 6808 222 • info@skoda.ee, auto@skoda.ee
ŠKODA Laagri • Pärnu mnt. 543, Laagri • Telefon: 6837 070 • auto.laagri@skoda.ee
Aasta Auto AS • Tartu, Sepa 24 A • Telefon: 7308 000 • info@aastaauto.ee
Moller Auto Pärnu OÜ • Pärnu, Välja tn. 3 • Telefon: 4476 140 • parnu@skoda.ee
Moller Auto Viru OÜ • Jõhvi, Narva mnt 143 • Telefon: 6808 200 • viru@skoda.ee
Moller Auto Viljandi OÜ • Viljandi, Tallinna mnt 45 • Telefon: 4355 340 • viljandi@skoda.ee

4 AASTAT 120 000 KM ÜLEEUROOPALINE GARANTII

ŠKODA Eesti mobiilirakendus
Saadaval App Store'is

Facebook.com/skodaeesti www.skoda.ee

Uue Rapid Spaceback soetamiseks kasutusrendi tüüpi autoliisinguga on kuumakse koos esimese aasta kaskokindlustuse maksetega 155 € ja krediidi kulukuse määr 6,82% aastas järgmistel näidistingimustel (seisuga 28.01.2015): vara hind 12 724 € käibemaksuga, sissemakse 15%, jääkväärtus 30%, aastane intressimäär 1,99% + 3 kuu EURIBOR (28.01.2015 oli 3 kuu EURIBOR'i määr 0,053%), periood 60 kuud, lepingutasu 160 €. Eeltoodud näidistingimustel on krediidi kogukulu 15 180.48 €. Arvutamisel ei ole arvestatud hindamisakti tasu ning liikluskindlustuse maksete suurust. Tegemist on finantsteenusega, teenuse pakkuja on AS SEB Liising. Kaskokindlustuse pakkujaks on PZU Kindlustus. Tutvu tingimustega www.seb.ee ning vajadusel konsulteeri asjatundjaga.